

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Quæstio V. De Eucharistia ut Sacrificio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

oppositam sententiam Tolet., & Trull. existimant probabilem, quia cum tota manus Sacerdotis sit consecrata, non videtur notabilis irreverentia Eucharistiam aliis digitis ministrare, urgente necessitate.

Sequitur quarto ex Bonac., Parochum debere tempore pestis propria manu, & non instrumento aliquo Eucharistiam ministrare, cum id postulet reverentia debita Sacramento. Probabile tamen ex Possev., & Trull. lib. 3. cap. 9. dist. 2., excusari Parochum a peccato, si Eucharistiam administret rite confectio, & apto instrumento, secluso scandalo, & periculo, quod in terram labatur, ut diximus superius.

XVI. Quæritur nono, an possit Sacerdos excommunicatus Eucharistiam ministrare moribundo, si alius desit?

Respondeo, quod excommunicatus toleratus non possit se ingerere ad hoc Sacramentum administrandum; si tamen ab illo petatur, possit conferre, tam in articulo mortis, quam extra

mortis articulum; Etenim idcirco dicitur toleratus, quia permittitur aliis, ut cum illo agant, ac si non esset excommunicatus. Quare cum possimus nos ab illo Sacramenta petere, poterit & ille conferre. Excommunicatus vero vitandus potest procul dubio in articulo mortis conferre Sacramentum Pœnitentiæ, si alius Sacerdos absit; & Sacramentum Eucharistia, & Extremæ Unctionis probabile est, quod pariter conferre possit, urgente necessitate, si petantur, ut docent Suar. de Censur. disp. 15. sect. 2., Fill. Con., Bonac. disp. 2. de Censur. quæst. 2. punct. 1. §. 4. contra Laym., & Avil. 2. parte cap. 6. disp. 3. dub. 3., & alios. Ratio est, quia non est credibile, Ecclesiam velle obligare fideles ad vitandos excommunicatos cum tanto detrimento; idque a fortiori dicendum in casu, quo non potuit infirmus recipere Sacramentum Pœnitentiæ; tunc enim recipiendo Eucharistiam, aut Extremam Unctionem, posset ex attrito fieri contritus, & gratiam recipere.

Q U Æ S T I O V.

De Eucharistia, ut Sacrificio.

Aggredimur quæstionem, quæ ratione suæ dignitatis, ac ratione plurimarum difficultatum, & cæremoniarum, quas complectitur, & in usu quotidiano sunt, solidum annum expostularet. Nos tamen pro more breviter inquiremus: Primo, quid sit secundum se Sacrificium? Secundo, quænam sint partes essentielles Sacrificii Missæ? Quænam sit res oblata? Et quænam sit offerens? Tertio, agemus de Effectibus hujus Sacrificii; ubi, an sit infiniti valoris? Quarto, a quibus, & quomodo participantur fructus hujus Sacrificii? Quinto, de Ministro Sacrificii. Sexto, de tempore, loco, & aliis circumstantiis. Septimo, de ritu in celebratione servando. Demum de stipendio Missæ.

ARTICULUS I.

Quid sit Missæ Sacrificium?

- I. Explicatur Sacrificii definitio.
- II. In quo differat a Sacramento Sacrificium?
- III. Multiplicitas antiquorum Sacrificiorum in Missa eminenter continetur.
- IV. Missa est vere, & proprie Sacrificium, nec aliud a Sacrificio cruento Crucis, licet alio modo.

Missa, si ejus etymologiam spectemus, ex Bellarm. dicitur a verbo Mitto, tum quia per illam mittuntur ad Deum nostræ oblationes, & preces; tum etiam, quia post illam populus, & congregatio dimittitur: Unde cum dicitur, *Ite, missa est*, significatur, missam esse oblationem ad Deum, & tempus esse dimissionis populi, ut notat D. Th. quaest. 83. art. 4. ad 9. Missa etiam derivata ab Hebræa voce *Misach*, significat oblationem spontaneam, & apud Græcos dicitur *Liturgia*, idest publicum munus, & mysterium Sacrificii cruenti Christi, ut notat Henr. apud Trull.: Proinde nomine Missæ Sacrificium novæ legis significamus. Ut autem altius ejus quidditas percipiatur, peruestigare oportet, quid sit sacrificium, & quotuplex.

I. Quæritur itaque primo, quid sit Sacrificium in communi, prout complectitur Sacrificia veteris, & novæ legis?

Respondeo ex Lessl. lib. 2. cap. 38. num. 19., esse *Oblationem rei sensibilis factam Deo a legitimo Ministro per realem immutationem, ad restandum supremum illius dominium in omnia, præsertim in vitam, & mortem nostram, & ad protestationem nostræ subjectionis.*

Dicitur primo, quod sit *Oblatio*,

ut patet ex illo ad Hebræos 5. ubi dicitur, *Ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis*; & in hoc convenit cum aliis oblationibus, quæ non sunt Sacrificia, ut sunt Decimæ, Primitiæ, &c.

Dicitur secundo, *Rei sensibilis*, quia fit nomine totius Reipublicæ humanæ, quæ est sensibilis, unde oblatio suimet interna facta Deo non est proprie Sacrificium, & largo solum modo dicitur a Davide, quod contritio sit Sacrificium, in Psal. 50.: ubi dicit, *Sacrificium Deo spiritus contribulatus*; quia scilicet oblatio interna est veluti anima Sacrificii, sine qua Deo Sacrificia non sunt accepta; unde de iis subdit David, *Holocaustis non delectaberis.*

Dicitur tertio, *Facta a legitimo Ministro*; quia cum oblatio sacrificialis sit oblatio facta nomine totius Reipublicæ humanæ, debet fieri a persona publica auctoritate deputata: Quare Sacrificium, & Sacerdotium sunt inter se inseparabilia, ex Trid. sess. 23. cap. 1., & ideo Apostolus 1. ad Corinth. 5. dicit, *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis*: & deinde subdit, *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron.* In lege autem naturæ Sacrificia non fuerunt a Deo instituta, sed a Republica; Sacerdotes autem vel erant omnes primogeniti, ut putat D. Hieron., ubi agit de Melchisedech; Vel omnes Patresfamilias, ut putat Conink, addens ex Suar. disput. 4. sect. 2., omnes Patresfamilias fuisse relate ad immolationem Agni paschalis Sacerdotes, etiam apud Judæos, ex institutione Dei, confirmantis in hoc statum legis naturæ. Quamvis relate ad alia Sacrificia extra Tribum Levi nullus erat Sacerdos ex Apostolo ad Hebr. 7. Porro in lege veteri Sacrificia designata fuerunt a Deo;

Deo; in lege nova a Christo Domino, ut videre est apud Suar. disp. 73. sect. 3.

Dicitur quarto, *Per realem immutationem ad testandum, &c.*, quia per actionem destructivam rei oblatæ protestamur, Deum esse supremum Dominum, a quo habemus quæcumque habemus, nosque esse paratos omnia profundere, vitam etiam nostram instar illius rei, quam immolamus in ejus obsequium. Unde fit, Sacrificium soli Deo offerri posse; quia solus Deus est supremus Dominus omnium.

II. Sequitur hinc primo, quod quamvis Sacrificium, & Sacramentum conveniant in hoc, quod sint signum sensibile, & symbolicum; differunt tamen, quia Sacramentum est institutum primo, & per se ad conferendam gratiam, & est locutio sensibilis Dei donantis gratiam, facta per suos ministros: Contra vero, Sacrificium primo, & per se instituitur ad protestandum Dei dominium supremum, & nostram subjectionem; unde est locutio creaturæ protestantis suam subjectionem. Non repugnat tamen, quod idem simul sit Sacrificium, & Sacramentum secundum diversas rationes; ut de facto est Eucharistia, quæ quatenus est a Deo loquente, & donante gratiam, est Sacramentum; quatenus est a creatura protestante suam subjectionem, est Sacrificium. Immo secundum aliam rationem Eucharistia est pariter authenticum testamentum voluntatis Christi donantis nobis hæreditatem seu vitam æternam, ac semetipsum; ut proinde in verbis consecratoris dicatur esse Testamentum novum, non solum quia hæreditas nobis per illud confertur circumscripta morte Testatoris; sed etiam quia hæreditas, quæ nobis per illud confertur, & bona Testatoris continet, & ipsum etiam Testatorem, in hac, & in æterna vita fruendum,

Pars V.

Sequitur secundo, posse ex natura rei Rempublicam Ecclesiasticam auctoritate propria instituire Sacrificia, non Sacramenta: At Christus Dominus interdixit Ecclesiæ, ne Sacrificium institueret distinctum ab eo, quod ipse instituit, (prout constat ex sensu omnium Doctorum, & traditione perpetua Ecclesiæ) ut sic magis elucescat dignitas Sacrificii Eucharistici, quod omnium Sacrificiorum prærogativas in se conservat.

III. Quæritur secundo, Quotuplex sit Sacrificium?

Respondeo ex Becan. cap. 25. quæst. 3., dividi primo ratione *Status*, seu temporis in Sacrificia legis naturæ, legis Veteris, seu Mosaicæ, & legis Evangelicæ. Secundo ratione *Materia* in Victimam, seu Hostiam, Immolationem, & Libamen. *Victima* erat, in qua offerebatur aliquod animal, videlicet Ovis, capra, hædus, bos, vitulus, columba, passer, turtur: *Immolatio* erat, quando offerebatur res inaninis solida, videlicet panis, simila, sal, thus, manipulus spicarum virentium, & triticum, ut patet ex cap. 1., & 2. Levitici; Panis enim in frustra scindebatur; simila sartagine, clibano, vel craticula cremabatur; Sal urebatur; Thus adolebatur; Spicæ torrebantur; triticum conterebatur; Demum *Libamen* dicebatur, quando offerebatur res inaninis liquida, videlicet sanguis, vinum, oleum, aqua, quæ effusione offerebantur: Tertio dividitur Sacrificium ratione *Formæ* in Holocaustum, Sacrificium, seu Hostiam pro peccato, & Hostiam pacificam. *Holocaustum* erat, in quo tota res in fumum resolvebatur; *Sacrificium pro peccato*, quando res partim cremabatur, partim cedebat in usum Sacerdotum; hoc autem Sacrificium non offerebatur pro solis peccatis internis, sed etiam pro externis, videlicet ignorantia circa care-

K 3 mo.

monias, furti, calumniæ, perjurii, ut constat ex Levit. 4. 5. 6. 7. *Hostia pacifica*, quæ offerebatur vel in gratiarum actionem, vel ad nova beneficia impetranda, partim cremabatur, partim edebatur a Sacerdotibus, partim ab iis, qui eam obtulerant. Demum Sacrificium ratione *Finis* dividitur in *Laurenticum*, quod solum fit ad colendum Deum, protestando nostram servitutem, idque potissimum fiebat holocausto: *Propitiatorium*, quod offertur pro peccatis, & pro peccatorum pœnis, ac flagellis avertendis; & hoc dicebatur *Hostia* pro peccato; *Eucharisticum*, quod fit in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis: *Impetratorium*, quod fit ad nova beneficia impetranda, & utrumque in lege veteri dicebatur *Hostia pacifica*. Ex quibus colligitur, omnia hæc Sacrificia eminenter contineri in Sacrificio *Missæ*.

IV. Quæritur tertio, An Sacrificium *Missæ* sit proprie Sacrificium?

Respondeo affirmative ex Trid. sess. 22. can. 1. contra hæreticos nostri temporis. Ratio est, quia in *Eucharistia* sunt omnia, quæ ad Sacrificium requiruntur, Sacerdos, qui offert, *Hostia*, quæ offertur, nempe *Christus Dominus* sub specie panis, & vini, *Deus*, cui offertur, *Ecclesia*, pro qua offertur, *Altare*, & *Actio* ipsa sacrificativa.

Neque dicas, Sacrificium *Crucis* cruentum habuisse vim infinitam, ut proinde non indigeamus alio Sacrificio. Nam ex Trid. hoc Sacrificium incruentum non est aliud a cruento, sed illud idem diverso modo, quod ideo repetitur, ut virtus *Crucis* (in qua omne pretium pro nobis perlutum fuit) nobis magis, magisque applicetur.

ARTICULUS II.

Quænam sint partes essentielles nostri Sacrificii? Quænam res oblata? & Quis sit offerens?

I. Probabilius *Missa* Sacrificium in sola Consecratione consistit.

II. In præsentis providentia essentialiter requiritur utriusque speciei consecratio. Num *Innoc. VIII.* permisit *Norvegis*, ut in solo pane consecrarent?

III. Res oblata in hoc Sacrificio principaliter est *Christus Dominus*, et tamen a speciebus panis, & vini integratur, nullatenus vero a panis, & vini substantia.

IV. Principalis offerens pariter est *Christus Dominus*, per hoc, quod ejus nomine Sacerdos offerat, & ut *Christi Minister*.

V. Quonam pacto alii fideles sint pariter offerentes?

I. Quæritur primo; In quam actionem consistat Sacrificium *Missæ*? Num in oblatione panis, & vini, an in consecratione, an vero in sumptione, an demum in complexo istorum indivisibiliter sumpto?

Respondeo, *Scotum* cum *Coninck* velle, quod consistat in utraque oblatione, altera, quæ fit ante consecrationem, altera post consecrationem, dum dicit Sacerdos, *Unde & memores, &c. offerimus præclara Majestati tuae, &c.* *Sotus* vult, quod in utraque oblatione, consecratione, & consumptione: Alii cum *Bellar.* lib. I. cap. 27., in consecratione, & consumptione simul; *Suarus* cum aliis in sola Consecratione: Consumptionem vero alii volunt esse partem integram, ut est satisfactio in Sacramento *Pœnitentiæ*. Equidem puto, consistere in sola consecratione, ita ut
ne

ne pars quidem integralis sit sumptio. Ratio est, quia Euangelista solum commemorant consecrationem factam a Christo Domino, dum Sacrificium hoc instituit, quin dicant ipsum comedisse corpus suum; ergo quamvis aliter institui potuisset hoc Sacrificium, dicendum, quod de facto ita institutum sit, ut sola consecratio pertineat ad ejus essentiam; Nec est mirum, quod eadem actio producat victimam, & illam immolet, ac sacrificet: Sicut enim si quis divinitus ovem in igne produceret, eadem actione posset ovem producere, & immolare; Ita Christus Dominus dum ponitur sub speciebus panis, & vini, fit proxime comestibilis, & ideo ponitur sub statu valde propinquo ad desitionem, (quatenus per manducationem deinde definit esse sub speciebus panis) & sic immolatur simul, & sacrificatur. Ex quo sequitur, die Parasceves non haberi Sacrificium; Et quamvis Ecclesia dicat, *Orate Fratres, ut meum, ac vestrum Sacrificium*, loquitur de Carne Christi pridie in Sacrificium oblata: deinde cum dicit Ecclesia in eadem Missa, *Sic fiat Sacrificium nostrum, ut placeat tibi*, loquitur non de Victima secundum se, seu de Christo Domino secundum se spectato; sed quatenus est sub actione illa consumptiva. Rogat itaque, ut victima sub actione illa, qua manducatur, placeat Deo, & conferat ad nostram utilitatem.

Neque dicas; Si sumptio non esset pars Sacrificii, saltem integralis, non esset necessaria, ac de jure divino. Nam contra est, quia non satis constat apud Doctores, quod sumptio sit de jure divino: Sed eo transmissio, dicendum, quod præcepta sit a Christo Domino, tanquam complementum accidentale Sacrificii, videlicet non ut per illam integretur Sacrificium, sed ut per illam participemus

de Sacrificio jam perfecto. Ex quibus sequitur, Sacerdotem debere applicare Sacrificium ante consecrationem juxta praxim Ecclesiæ, quæ utitur illis verbis in offertorio, *Pro innumerabilibus peccatis, & offensionibus meis, pro omnibus circumstantibus, &c.* Quare speciales illæ orationes in utroque Memento non spectant ad directam applicationem Sacrificii, sed ad speciales preces fundendas pro illis tam vivis, quam defunctis, pro quibus Sacerdos specialiter est affectus. Verum quia probabilis est opinio Bellar., & aliorum quod sumptio sit pars essentialis Sacrificii, ideo qui post consecrationem ante sumptionem applicaret Sacrificium illi, a quo habuit eleemosynam, censetur illius voluntati fecisse satis; ut docet Tambur. de Sacrif. Miss. lib. 2. cap. 2. §. 10. n. 7. Sicut enim Beneficiarius non tenetur ad restitutionem fructuum, si recitet Horas juxta probabilem sententiam, quod per talem recitationem præcepto Horarum satisfiat; Ita Sacerdos non tenetur ad restitutionem stipendii, si applicet Sacrificium juxta sententiam probabilem quod sumptio sit pars essentialis Sacrificii. Aliter nec satisfaceret, si applicaret Sacrificium post oblationem ante consecrationem, cum sit probabile quod etiam Oblatio prævia ad Sacrificium pertineat; quod tamen nemo dixerit.

II. Quæritur secundo; An sit de essentia Sacrificii Eucharistici, quod fiat sub utraque specie?

Respondeo, secundum se neque esse de essentia, neque esse requisitum essentialis, quod consecratio fiat sub utraque specie in hoc Sacrificio, ut docent communiter cum Suar., Arriaga, contra Vasq. Ratio est, quia quamvis consecratio habeat rationem Sacrificii sub ratione mysticæ mactationis, quatenus ex vi verborum corpus,

pus, & sanguis separantur, quod significatur ab Apostolo dicente 1. ad Corinth. 2. *quotiescumque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis*: Nihilominus Sacrificium Christi cruentum representari potest sub una tantum specie, quatenus ex vi verborum vel venit solum corpus, quod praecisum a sanguine corpus mortuum representat, vel venit solus sanguis Christi, quod effusum, & a corpore separatum etiam Christi mortem adumbrat.

In praesenti tamen providentia, ut expressius significetur Christi mors, essentialiter requiritur utriusque speciei consecratio. Ita D. Th., & alii apud Arriagam, qui putat id sufficienter ostendi ex sensu omnium communissimo. Verum dato, quod hoc non spectet ad essentiam Sacrificii, negari non potest dari praecceptum divinum de consecrando sub utraque specie; in quo praeccepto non potest consequenter Pontifex dispensare. Quamvis Trull. lib. 3. cap. 7. disp. 2. ut diximus quaestione super. art. 3., probabilem putet Sententiam Henr. lib. 8. cap. 13. Tabienae, & Angeli, quod poterit urgente necessitate Pontifex tale praecceptum interpretari: Quicquid sit, an de facto Innoc. VIII. anno 1490. consenserit, quod Norvegiani in solo pane consecrarent propter defectum vini; quod multi asserunt apud Henr. loc. laud.

III. Quaeritur tertio; Christus ne, an species consecrata, an substantia panis, & vini spectent ad hujus Sacrificii materiam, ut res oblata?

Respondeo, & dico primo: Res, quae principaliter offertur, est Christus Dominus: Nam ex Trid. sess. 22. cap. 2. haec habentur: *In hoc Sacrificio Missae idem ille Christus in cruce immolatur, qui in ara Crucis semel se cruentate obtulit*: Quia tamen non offertur Christus, ut existens in propria spe-

cie, sed quatenus fit sensibilis per accidentia panis, & vini, ideo species panis, & vini integrant materiam hujus Sacrificii, & secundario offeruntur, ut docet Suar. contra Vasq., Con., & alios.

Dico secundo, substantia panis, & vini nullo pacto ingrediuntur materiam hujus Sacrificii, - tamquam res oblata. Ita communiter. Et ratio est, quia materia panis, & vini in hoc Sacrificio annihilatur. Haec tamen destructio non intenditur per se, sed ut dispositio, & requisitum ad Sacrificium Corporis, & Sanguinis Christi, qui non aliter potest fieri nobis in aliena specie sensibilis, & demonstrabilis, nisi per destructionem talis substantiae.

IV. Quaeritur quarto, quisnam sit Offerens in hoc Sacrificio?

Respondeo, & dico primo; Principalis offerens est Christus Dominus summus Sacerdos. Patet, tum quia verba consecratoria in persona Christi proferuntur, & Sacerdos nomine Christi, & ut illius Minister offert; tum etiam quia Trid. sess. 22. cap. 1. dicit, *Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in aeternum constitutum declarans, &c.* quare Christus Dominus non dicitur principalis offerens, quia Sacrificium hoc instituit; Nec quia actu hanc oblationem offert cum Sacerdote Deo, representando suam passionem; Quamvis enim hoc vere fecerit, tamen non requiritur hoc, nec satis est, ut dicatur Principalis offerens; sed requiritur, & satis est, ut nomine Christi Sacerdos offerat; atque adeo satis est, quod Christus delegarit Sacerdotes, qui nomine suo offerrent, & quod talem delegationem non retractarit. Ex eo autem, quod potestatem offerendi Sacrificium communicaverit Sacerdotibus, bene inferitur, quod ipse sit Sacerdos in aeternum, habens potestatem offerendi im-

immediate Sacrificium ; aliter si potestatem hanc non haberet, non posset illam delegare .

Dico secundo ; Solus Sacerdos legitime ordinatus habet potestatem offerendi hoc Sacrificium nomine Christi, seu ut Minister Christi: Ita Trid. Et ratio est, quia solus Sacerdos habet potestatem consecrandi ; cum autem Sacrificium consistat, ut diximus art. præced., in consecratione, sequitur, quod solus Sacerdos possit Sacrificium offerre .

V. Dico tertio ; Omnes fideles possunt hoc Sacrificium offerre Deo per Sacerdotem. Ita communiter Catholicis apud Suar., & D. Th. quæst. 82. art. 6. ; Et colligitur ex illis verbis Canonis, *Et omnium circumstantium, &c. pro quibus tibi offerimus* (idest pro iis, qui circumstant, & non sunt Sacerdotes Sacrificantes) *Vel qui tibi offerunt*, idest non solum Sacerdotes, sed etiam omnes fideles, ut explicat Innoc. lib. 3. cap. 5. apud Trull., & habet communis expositio. Quod etiam colligitur ex illis verbis Canonis, *Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus, &c.* Et ratio est, quia cum Sacrificium sit publicus Dei cultus nomine totius populi factus, ad omnes debet pertinere illud offerre, licet non immediate, sed per Sacerdotem, seu Ministrum publicum ad id deputatum. Quamvis autem omnes Catholici non excommunicati aliqua ratione quodlibet Sacrificium per Sacerdotes offerant, quatenus, ut notat Con. num. 108., Sacerdos offert hoc Sacrificium in persona totius Ecclesiæ ; (sicut tota civitas dicitur agere, quando ejus Legatus agit apud Regem) tamen, ut advertit Ill. tract. 5. cap. 2. quæst. 3., ille dicitur specialiter offerre, & specialiter participat fructum Sacrificii, qui moraliter cooperatur, & speciali concursu concurrat ad illud ; Verbi gratia, petendo

Missam, procurando illam, dando eleemosynam pro illa, inserviando, aut saltem assistendo illi ; Unde ille magis dicitur offerre hoc Sacrificium, & magis ejus fructum participat, qui magis, & pluribus modis cooperabitur ; sic verbi gratia, magis offert, qui Missæ inservit, quam qui solum assistit, &c.

ARTICULUS III.

De Effectibus hujus Sacrificii. Ubi an sit valoris infiniti ?

- I. *Ex opere operato solum mediate, & per modum Impetrationis confertur prima gratia, & peccatorum remissio vi hujus Sacrificii.*
- II. *Remissio vero venialium etiam immediate ; sicut etiam penarum temporalium peccatis debitarum ; sed an infallibiliter ?*
- III. *Quatenus Impetratorium obtinet nobis etiam bona temporalia, si conducant saluti.*
- IV. *Habet hoc Sacrificium vim causativam suorum effectuum inensive infinitam.*
- V. *Et probabiliter etiam extensive infinitam, ut habuit Sacrificium cruentum.*
- VI. *Cur nequeat Sacerdos eadem Missa pluribus obligationibus satisfacere ; si scilicet uni debeat Missam ex stipendio, alteri ex promissione, &c.*

I. **N**ON loquimur hic de effectibus, quos habet ex opere operantis, quatenus est actus virtutis religionis ; nam sic consideratum eodem habet effectus, quos habent alii actus virtutis ; videlicet primo mereri augmentum gratiæ ; secundo satisfacere pro peccatis propriis, vel illius, cui talis satisfactio applicatur ; tertio impetrare sibi, vel alius aliquod

bo.

bonum. Agimus itaque de effectibus, quos ex opere operato habet, quatenus Sacrificium est, praescindendo a dignitate operantis.

Quaeritur primo; Quinam sint effectus hujus Sacrificii?

Respondeo, & dico primo, non confert hoc Sacrificium ex opere operato primam gratiam, ac remissionem peccatorum. Ita communiter: Et ratio est, tum quia non constat, quod ad talem effectum operandum sit institutum; tum etiam quia Sacramentum Poenitentiae non esset secunda tabula post naufragium, si possent per hoc Sacrificium etiam deleri peccata. Quare dum dicitur in Consecratione Calicis, quod effundendus sit sanguis Christi in remissionem peccatorum, intelligendum est tum de effusione cruenta; idque mediate, videlicet applicata per Sacramenta; tum etiam de effusione mystica, sed tantum relate ad remissionem venialium, & solum per modum impetrationis relate ad remissionem mortalium, ut mox dicemus ex Suar. disp. 79. sect. 3. Fill., Trull.

Dico secundo; Hoc Sacrificium confert ex sua institutione primam gratiam, & remissionem peccatorum solum per modum impetrationis, & mediate; quatenus scilicet intuitu hujus Sacrificii donatur peccatori donum poenitentiae, hoc est auxilium ad contritionem, qua peccata remittuntur. Ita Suar. loc. cita., Fill., Bonac. ex D. Th., Et colligitur ex Trid. sess. 22. cap. 2. ubi habet: *Hujus quippe Sacrificii oblatione placatus Dominus gratiam, & donum poenitentiae concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit.* Quibus verbis ostendit Concilium, Sacrificium Missae esse vere propitiatorium, & placativum Dei, & inde oriri caetera bona; Prius enim debet placari Deus offensus, ut evadat deinde largitor honorum;

Placatur autem Deus, si tollatur indignationis obex positus a peccatis nostris, quae obstabant, ne Deus sua bona nobis largiretur; ac obice sublato, fit nobis benevolus; non quasi vero statim peccatoribus det donum poenitentiae, & omnia sua bona nobis largiatur infallibiliter, posito quocumque Sacrificio; cum id non experiamur; sed quia posito Sacrificio, Deus, qui erat a peccatoribus averfus, deposita vel totaliter, vel partialiter indignatione, fit promptus ad illis concedendum donum poenitentiae, ac reliqua bona, & ad avertenda mala. Suar., Vasq., Trull., Fill., & alii putant hujusmodi auxilia ad contritionem non dari infallibiliter peccatoribus, pro quibus offertur Sacrificium; ne eatenus nimium fidant. Equidem tamen probabiliorem puto sententiam oppositam, quod scilicet infallibiliter hujusmodi auxilia peccatoribus dentur, & justis aliqua bona supernaturalia, quae conducant ad gratiam, & gloriam. Ratio est quia hoc Sacrificium est essentialiter propitiatorium, & placativum reddens benevolam Deum, qui propter peccata erat averfus; non potest autem Deus dici benevolus, nisi etiam sit benefaciens: ergo infallibiliter debet bonum aliquod supernaturale conferre intuitu Sacrificii ex opere operato iis, pro quibus offertur. Adverte tamen hujusmodi auxilia, quae infallibiliter a Sacrificio impetrantur, non semper esse absolute efficacia; quamvis enim ex parte Dei dentur sincero affectu, ut sint efficacia; aliquando tamen sunt tantum sufficientia, quia culpa nostra non redduntur a nobis efficacia. Sic autem dicendo, salvamus experientiam, quod non semper peccatores convertantur; & apte applicamus promissionem factam a Christo, quod effundendus sit sanguis Eucharisticus in remissionem peccatorum; quia

quia scilicet semper affert auxilium aliquod supernaturale, saltem sufficiens, ordinatum ad remissionem peccatorum obtinendam.

Dico tertio; Non confert hoc Sacrificium ex opere operato immediate augmentum gratiæ. Ratio est, quia non constat, quod illi talis virtus concessa sit; sicut concessa est Sacramentis. Quare solum potest augmentum gratiæ conferre ex opere operato mediate per modum impetrationis (eo modo, quo diximus, conferre peccatori primam gratiam) conferendo scilicet aliquod auxilium supernaturale, saltem sufficiens, ordinatum ad eliciendum actum, quo creditur in gratia justus, pro quo Sacrificium offertur.

II. Dico quarto; Hoc Sacrificium non solum confert remissionem venialium mediate, (conferendo scilicet auxilium ad eliciendum actum amoris, vel contritionis, quo venialia remittantur, sicut habet vim remittendi mediate ex opere operato mortalia) sed etiam probabile est habere vim conferendi remissionem venialium ex opere operato immediate, ut docet Henr. lib. 9. cap. 13. num. 2., & alii apud Trull. Ratio est, quia Trid. sess. 22. cap. 2. docet, *offerri hoc Sacrificium pro fidelium vivorum peccatis, & in remissionem eorum, que a nobis quotidie committuntur, peccatorum*: Quare cum speciali modo loquatur Trid. de remissione peccatorum quotidianorum, seu venialium, probabile est, quod specialiter vi hujus Sacrificii illa remittantur; atque adeo non solum mediate, sicut mortalia, sed etiam immediate.

Dico quinto; Cum Sacrificium hoc non solum sit Propitiatorium, sed etiam satisfactorium pro pœnis, quæ peccatis debentur; ideo effectus etiam hujus Sacrificii est remittere ex

opere operato hujusmodi pœnas temporales tam vivis, quam defunctis. Ita communiter Theologi ex Trid. loc. citat. ubi dicitur: *Quare non solum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, sed pro defuncti, etiam nondum ad plenum purgatis juxta Apostolorum traditionem offertur*. Et sane cum Sanguis Eucharisticus effundatur in remissionem peccatorum, debuit se extendere ad remissionem etiam pœnarum, quæ aliqua ratione dicuntur peccata, quatenus sunt reliquiæ, & effectus peccatorum: & ideo 2. Machab. 12. dicitur: *Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur*, id est a pœnis peccatorum. Quamvis autem posset hoc Sacrificium remittere pœnas tantum mediate, videlicet impetrando vires spirituales ad augenda opera pœnitentiæ, quibus satisfacimus Deo; tamen probabile etiam est quod etiam immediate pœnas remittat, impetrando nobis applicationem satisfactionum, & meritorum Christi, quibus Deus remittat pœnas nobis debitas, (sicut diximus, quod etiam immediate remittat venialia juxta probabilior sententiam) cum Trid. dicat offerri hoc Sacrificium *pro pœnis, & satisfactionibus*.

Rogabis, an infallibiliter etiam hunc effectum producat?

Respondeo cohærenter ad dicta affirmative; cum enim hoc Sacrificium sit essentialiter placativum Dei, ex Trid. sess. 22. cap. 2., debet non solum tollere, vel minuere indignationem Dei offensi, sed etiam pro pœnis debitis satisfacere: Quomodo enim diceretur Deus placatus, si nihil de satisfactione sibi debita per injuriam remitteret?

Notandum tamen cum Bonac. de Indulg. punct. 6., quod quando pro defunctis offertur Sacrificium, liberum fit Deo illud acceptare; Sicut enim

fi

si Petrus praebeat Regi satisfactionem pro offensa, quam a Titio Rex accepit, liberum est Regi, talem satisfactionem acceptare, cum possit exigere satisfactionem ab eodem Titio offensore; ita suffragia, Indulgentia, Sacrificia, quae pro defunctis offeruntur, libere a Deo acceptantur; & ideo Indulgentia, & Sacrificia, & operationes bonae, quas pro defunctis offerimus, dicuntur offerri per modum suffragii, hoc est per modum solutionis pro illis exhibitae, non per modum absolutionis, aut iudicii, quia Ecclesia nullam habet in defunctos auctoritatem, & jurisdictionem, prout explicavimus in Opusculo de Jubilaeo quaest. 5. art. 3.

III. Dico sexto; Quia Sacrificium hoc etiam est Impetratorium, ideo effectus huius Sacrificii est etiam obtinere bona non solum spiritualia; sed etiam temporalia. Quod constat ex usu Ecclesiae, quae consuevit in hoc Sacrificio etiam pro necessitatibus temporalibus orare; Quamvis temporalia bona aliquando aut non obtineantur, aut non statim, quia petuntur sub implicita illa conditione, si conducant ad salutem?

IV. Queritur secundo; An valor huius Sacrificii sit infinitus, ita ut aequae proficiat cuilibet, si pro omnibus offeratur, ac si pro uno tantum?

Respondeo, certum esse primo, valorem huius Sacrificii esse infinitum, si spectetur ex parte rei operatae, seu quae offertur, quae est Christus Dominus, qui est persona infinita, & cuius passio, merita & satisfactio pariter sunt infiniti valoris.

Certum est secundo, quod si Sacrificium Missae spectetur relate ad effectum satisfaciendi, & impetrandi de facto, semper causat effectum finitum: sicut ipsum Sacrificium cruentum Crucis quamvis esset infiniti valoris, & potuisset infinitos esse-

ctus causare, de facto tamen a Deo relate ad effectum finitum fuit ordinatum, & acceptatum.

Certum est tertio, quod valor huius Sacrificii relate ad hos effectus sit infiniti valoris, in actu primo remoto, non secus ac Sacrificium Crucis; quatenus poterat a Deo ordinari, & acceptari relate ad effectus infinitos, & ut pro infinitis peccatis satisfaceret, & bona infinita impetraret. Ratio est, quia ex Trid. loc. citat. *Una eademque est hostia, & idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit.* Quare negari non potest, quod in hoc Sacrificio incruento existat dignitas omnino infinita, quae ex natura sua sit capax acceptationis, & ordinationis ad effectus infinitos.

Certum est quarto, quod si spectetur Sacrificium secundum quod offertur a Sacerdote, ut persona privata, vel prout offertur ab ipsa Ecclesia, sit valoris finiti; non secus ac valoris finiti fuit oblatio facta a B. Virgine in Templo, quando obtulit filium suum. Quamvis enim res oblata esset infinita, quia tamen in oblatione honorifica spectatur magis persona offerens, quam res oblata, ideo cum persona offerens sit finita, finiti valoris erit oblatio: Et in eo solum casu oblatio rei infinitae facta a persona finita erit valoris infiniti, quando res oblata est valde utilis, & commoda ei, cui offertur, non vero quando spectatur solum submitio personae offerentis.

Dubium itaque solum est, an sit infiniti valoris hoc Sacrificium, prout a Christo Domino oblatum principaliter in eo sensu, in quo est infiniti valoris Sacrificium Crucis, quod ita prodest omnibus hominibus praeteritis, praesentibus, & futuris, ut eodem modo proficiat singulis, sive pro uno tantum offerretur, sive pro omnibus, etiam si essent

essent infiniti. Et sane in Sacrificio Missæ triplex effectus assignatur communiter apud Suar. disp. 79. sect. 9. Generalis, Medius, seu specialis, & specialissimus. Generalis est ille, quem Ecclesia intendit applicare omnibus fidelibus, tam vivis, quam defunctis, & præsertim Pontifici, Episcopo, & aliis, quorum Sacerdos meminit in utroque Memento. Specialissimus est ille, qui est proprius Sacerdotis, adeo ut aliqui apud Azor. lib. 50. quæst. 10. punct. 9., putent non posse aliis applicari: Sicut enim qui inservit Missæ speciali modo participat fructum Sacrificii magis, quam qui assitit, & quam omnes fideles; ita Sacerdos, qui majorem operam navat huic Sacrificio, quam qui inservit, habet etiam ex opere operato effectum correspondentem tali actioni. Tertius Medius, qui ab aliis dicitur specialis, & est ille, qui competit ei, cui Sacerdos Sacrificium applicat juxta praxim Ecclesiæ. De effectu specialissimo, quod sit finitus, non est dubium; quia correspondet actioni Sacerdotis, in quantum persona privata est, quæ est finita dignitatis. De effectu Generali, quod sit etiam finitus intensive, patet; quia aliter statim omnes animæ e purgatorio liberarentur. Dicitur tamen Sacrificium esse relate ad hunc effectum aliquo modo infinitum extensivè, quatenus non tot prodest, quin possit prodesse pluribus. Quare solum de effectu, qui dicitur Medius, quæritur; An sit infiniti valoris, ita ut æque prosit singulis, sive pro pluribus, sive pro paucioribus offeratur?

Bonac., Suar., Con., Trull. docent esse finitum valorem Sacrificii relate ad hunc effectum Medium ex opere operato productum; non secus ac relate ad effectum specialissimum proprium Sacerdotis; Unde si pro mul-

tis idem Sacrificium offeratur, minus prosit singulis, quam si offeratur pro paucis: Sicut Oratio ex opere operantis efficacior est ad impetrandum, si pro uno offeratur, quam si pro multis.

Dico equidem primo: Hoc Sacrificium non solum habet valorem, & dignitatem intrinsecam infinitam, sed etiam vim causativam suorum effectuum intensive infinitam in actu primo proximo.

Probatur, quia illa causa dicitur habere virtutem causativam in actu primo proximo intensive infinitam, quæ potest producere effectus intensive perfectiores, & perfectiores in infinitum: Sicut Omnipotentia Dei dicitur habere virtutem productivam intensive infinitam in actu primo proximo: quamvis non possit producere creaturam aliquam perfectionis categorematicæ, & simpliciter infinitæ. Cum enim possit producere creaturas perfectiores, & perfectiores syncategorematicæ in infinitum, ideo dicitur habere vim causativam in actu primo proximo intensive infinitam, & ipsa Omnipotentia consequenter est simpliciter & categorematicæ intensive infinita: atqui hoc sacrificium est hujusmodi. Nam ex D. Th. quæst. 79. art. 5. producit effectum juxta dispositionem participantium de Sacrificio: Cum autem dispositio possit magis, magisque crescere in infinitum; idcirco poterit Sacrificium causare effectus perfectiores, & perfectiores in infinitum. Idemque pariter dicas de Eucharestia, ut Sacramentum est, quod similiter juxta dispositionem suscipientis gratiam producit, ut sic homines excitentur ad devotissime illud suscipiendum: Et hinc colligitur, quare non satis sit unum Sacrificium ad omnia bona obtinenda, ad placandum Deum pro omnibus culpis, & ad satisfaciendum pro omnibus pœnis: Hoc enim non oritur

oritur ex insufficientia Sacrificii, sed devotionis nostræ. Quod etiam eruitur ex illis verbis Canonis: *Et omnibus Orthodoxis, quorum tibi fides cognita est, & nota devotio.*

V. Dico secundo cum Nugno, Cajet., Pal. de Sacrificio punct. 6., Valqu. disp. 231. de Euchar. contra Suar. apud Dian. part. 5. tract. 14. resol. 81. Sacrificium hoc non solum habere vim causativam suorum effectuum infinitam in actu primo proximo intensive, sed etiam extensive. Ad eum modum quo Omnipotentia vim habet causativam in actu primo proximo infinitam non solum intensive, sed etiam extensive; quatenus non solum potest producere creaturas perfectiores, & perfectiores in infinitum, sed etiam plures & plures in infinitum; Esto non posset producere multitudinem categorematice infinitam; quam multi Doctores censent repugnare.

Probat. Habet hanc vim causativam suorum effectuum in actu primo proximo, non solum intensive, sed etiam extensive, syncategorematice infinitam Sacrificium incruentum Crucis, quatenus æque prodest singulis, sive pro pluribus, sive pro paucioribus offeratur: ergo idem dicendum de hoc sacrificio incruento. Et sane Missa æque prodest singulis, sive a pluribus, sive a paucioribus audiatur; ergo pariter æque prodest eadem Missa singulis, sive pro paucioribus, sive pro pluribus a sacerdote applicetur. Ratio a priori est, quia cum habeat vim causativam intensive infinitam, ut diximus in prima conclusione, non potest non habere pariter vim extensive infinitam; sicut si daretur vis calefactiva infinita intensive, hæc esset pariter infinita extensive; ita ut ejus efficacia relate ad singula subjecta eadem sit, sive unitantum, sive pluribus applicetur.

Confirmatur, quia ex Suar., eadem particula consecrata, sive divisa, sive replicata, si applicetur infinitis, eodem modo singulis causat gratiam, ac si uni tantum applicaretur per manducationem: ergo idem dicendum de Eucharistia, ut Sacrificio. Quod latius in Cursu Theologico profecuti sumus.

Oppones usum Ecclesiæ; nam qui offert Sacrificium, verbi gratia pro anima sui parentis, ita ut illi proficit, quantum prodesse potest, applicat solum pro tali anima Sacrificium, & non pro aliis.

Confirmatur; quia aliter posset duplex Stipendium pro eadem Missa recipere Sacerdos, qui illam applicat pro duobus, quod proscribitur in Thesi X. Alex. VII.

Respondeo, usum Ecclesiæ esse hujusmodi propter majorem securitatem, cum opinio nostræ non sit omnino certa. Adde, quod qui petit Sacrificium, vult, ut sibi applicetur non solum fructus Sacrificii, qui habetur ex opere operato, sed etiam qui habetur vi orationum, quæ in Missa dicuntur, ex opere operantis; hic autem fructus est finitus, & consequenter si pluribus applicaretur, minus prodesset singulis.

Ad confirmationem negatur sequela, quam aliqui olim immerito concedebant. Ratio est primo, quia stipendium non datur Sacerdoti, nisi pro sustentatione ejusdem, quæ eadem est, sive pro pluribus, sive pro uno tantum Missam offerat. Secundo, quia qui petit Missam, vult esse securus de toto fructu Missæ, & ideo vult, ut tantum sibi Missa applicetur, ne exponatur periculo, quod minus sibi proficit, si pro pluribus applicetur. Unde contra justitiam peccaret, qui stipendio accepto promitteret uni Missam, illamque deinde pro pluribus applicaret. Tertio, quia fructus

Mis-

Missa, qui habetur ex opere operantis vi orationum, quæ in illa dicuntur, est finitus, & petitur ab eo, qui dat elemosynam pro Missa; unde si pluribus applicaretur eadem Missa, minus singulis relate ad talem effectum prodesset.

Hinc sequitur, rejiciendam esse opinionem illam, quod si debeat Sacerdos celebrare unam Missam pro Titio, a quo accipit stipendium, & alteram pro Cajo, cui illam promissit, vel pro defuncto, cui debet ex voto, possit una Missa his omnibus obligationibus satisfacere. Ratio est, tum quia licet non minueretur fructus Sacrificii, qui habetur ex opere operato, minueretur tamen fructus, qui habetur ex opere operantis vi orationum, precum, & aliarum piarum actionum, quæ in Missa fiunt a Sacerdote, ut Ministro Ecclesiæ: Tum etiam quia cum hæc opinio sit incerta, qui dedit stipendium, & is, cui promissa est missa, exigunt, ut pro se adequate missa offeratur, ne exponantur periculo, quod minus accipiant. Quare licet possit aliis obligationibus, quæ non sunt ex justitia, quilibet satisfacere, sequendo opinionem probabilem: Verbi gratia, qui debet jejunare, vel recitare officium satisfacit, si jejunet, aut recitet officium eodem modo, quo probabiliter satisfacit; At qui debet satisfacere obligationi ex justitia, non potest sequi opinionem probabilem, omiſſa certa; cum non detur æqualitas exigita a justitia inter debitum certum, & solutionem probabilem, & incertam.

Circa fructum Missæ specialissimum docuerunt nonnulli apud Dian. part. 1. tract. 14. resol. 14., quod potest Sacerdos duplicatum stipendium pro eadem Missa accipere, quando applicat pro offerente stipendium non solum fructum medium sed etiam hunc specialissimum, quæ tamen opi-

nio jure merito proscripſta est ab Alex. VII., & antecederet in decreto Urbani VIII., tum quia stipendium datur pro sustentatione Sacerdotis, ut proinde non possint pro eadem Missa multiplicari stipendia; tum etiam, quia incertum est, an possit hujusmodi fructus specialissimus alteri applicari; ut fufius diximus explicando in Trutina octavam Theſim ab Alex. VII. confixam.

ARTICULUS IV.

A quibus, & quomodo fructus hujus Sacrificii participari possint?

- I. Quonam pacto pro Beatis offerri possit Sacrificium?
- II. Valide, & licite pro non Baptizatis offertur.
- III. Cur anima purgantes non sint capaces fructuum Sacramentorum, sint vero capaces, ut pro iis Sacrificium offeratur?
- IV. Probabile est, quod illicite dumtaxat, non vero invalide pro excommunicatis vitandis offertur.
- V. Num possit offerri mentaliter pro excommunicatis vitandis, si sint contriti, & per ipsos non stet, quominus absolvantur?
- VI. Probabilius pro excommunicatis toleratis publice offerri Sacrificium potest.
- VII. In Offerente requiritur intentio saltem habitualis applicandi illud ei, cui vult prodesse, quin tamen possit fructus Sacrificii suspendi.
- VIII. Is, pro quo offertur Sacrificium, debet esse de presenti capax, ac indigens fructu Sacrificii.

I. **Q**ueritur primo; An possit hoc Sacrificium applicari, & valide offerri pro Beatis, aut pro damnatis, ita ut possit aliquo pacto illis prodesse?

Re-

Respondeo negative, cum non sint capaces fructuum hujus Sacrificii. Hinc audiendi non sunt, qui dixerunt pœnas inferni in damnatis minui vi hujus Sacrificii. Nam in iis *Judicium fiet sine misericordia*, ut habetur Jacobi 2. Quare si quis offerat Sacrificium pro anima Titii, quæ est damnata, aut etiam beata, fructus illius Sacrificii cedunt in utilitatem sacrificantis, si habeat intentionem illud sibi applicandi in defectu alterius; aliter reponuntur in thesauro Ecclesiæ, ut notat Henr. lib. 3. cap. 18. Puto tamen, quod satis sit intentio interpretativa applicandi illud sibi, si non prodest alteri, juxta illud Psal. 34. *Oratio mea in sinum meum convertetur*: Sicut autem Beatis prodesse Sacrificium non potest, quatenus satisfactorium, aut propitiatorium, seu placativum Dei, ut patet; ita neque ut impetratorium relate ad gloriam essentialem; solum potest illis prodesse, ut impetratorium relate ad gloriam accidentalem extrinsecam ipsis Sanctis; Sed in hoc sensu prodest nobis, qui illos glorificamus: Propterea sicut non potest offerri Sacrificium pro Deo directe, ut scilicet Deo resulet gloria accidentalis, ita nec pro Sanctis; & sicut in oratione Dominica dicimus, *Sanctificetur nomen tuum*, non orando directe pro Deo, sed directe pro nobis, ut sanctificemus ejus nomen, indirecte petendo extrinsecum honorem Dei, ita quando offerimus Sacrificium propter gloriam extrinsecam alicujus Sancti, vel Dei: Et quia Sacrificium hoc est etiam Eucharisticum, ideo potest Deo offerri etiam in gratiarum actionem pro beneficiis collatis Sanctis. Nec potest non esse gratissimum Angelo nostro Tutelari, quod Sacrificium Deo offeramus in quantum Eucharisticum in gratiarum actionem, quod gratia efficaci illum munierit in prælio illo

magno, quod inter Michaelem Archangelum, & draconem commissum fuit.

II. Quæritur secundo; An possit Sacrificium hoc valide offerri pro non baptizatis?

Respondeo affirmative cum Suar., & aliis contra Vasq; sicut enim potest non baptizatis conferri Sacramentum Baptismi, ut fiant membra Ecclesiæ, ita potest non solum orari, sed etiam offerri Sacrificium pro non baptizatis, impetrando illis ex opere operato auxilium, ut baptizentur: Cum enim Sacrificium incruentum sit applicatio cruenti; sicut cruentum fuit quoad sufficientiam oblatum etiam pro infidelibus, ita potest offerri incruentum; Quamvis non possit illis prodesse, quatenus satisfactorium est, quia non potest satisfacere pro pœnis debitis ei, qui est in peccato mortali; nec ulla pœna remittitur ei, cui debetur pœna aeterna. Adde, quod etiam licite id fieri possit; nam Apost. 1. ad Timoth. 2. dicebat, obsecrationes, & orationes fieri pro Regibus, qui tunc erant infideles: Et Ecclesia in die Parasceves orat pro Catechumenis, & pro Paganis. Ex quibus sequitur, a fortiori applicari posse Sacrificium pro baptizatis peccatoribus, esto nec illis prodesse possit, quatenus est satisfactorium.

III. Quæritur tertio, An possit applicari pro animabus existentibus in Purgatorio?

Respondeo, affirmative, ex Trid. sess. 22. can. 3., potest enim illis prodesse, quatenus satisfactorium est, remittendo illis pœnas ex opere operato; sicut etiam quatenus impetratorium, obtinendo auxilia, quibus alii excitentur ad exhibenda pro illis Deo opera pietatis. Immo potest pro illis offerri in quantum Eucharisticum, seu in quantum est Sacrificium gratiarum actionis, gratias Deo agendo, quod

quod illos in statu salutis posuerit. Neque dicas, animas purgatorii non esse capaces fructuum Sacramentorum: ergo neque Sacrificii. Disparitas enim est, quia Sacramenta ordinantur ad producendam gratiam, in qua non possunt crescere; Sacrificium vero ad remissionem peccatorum, cuius sunt capaces. Præterea Sacramenta applicari non possunt soli animæ exuta e corpore, cum sint sensibilia, fetus vero Sacrificia, ut patet.

IV. Quæritur quarto; An possit pro excommunicatis Sacrificium offerri?

Respondeo, & dico primo; Sacerdos applicare potest Missam pro excommunicatis vitandis ut persona privata; eo scilicet pacto, quo possunt pro iisdem offerre Sacrificium, qui missæ interfunt, & qui dat eleemosynam pro Missa. Ita communiter contra Fabrum apud Dian. part. 5. tract. 9. resol. 57. Ratio est, quia Ecclesia privat excommunicatos solum communibus suffragiis, atque adeo privat illos solum Sacrificio, ut oblato in persona Christi, vel Ecclesiæ. Unde fit, quod possit Sacerdos privatim orare sola mente in *Memento* pro excommunicatis vitandis, non tamen per orationes, quæ nomine Ecclesiæ funduntur.

Dico secundo consequenter; Non potest Sacerdos pro excommunicatis vitandis offerre Sacrificium ut persona publica, seu nomine Christi, vel Ecclesiæ, aut sic pro illis orare; Cum id directe prohibeatur per excommunicationem, qua privantur communibus suffragiis Ecclesiæ.

Utrum autem illicite solum, an etiam invalide pro iis Missa offerretur a Sacerdote in persona Christi, & ut eius Ministro? Tamb. de Sacrif. Missæ lib. 2. cap. 2. §. 4. num. 7. putat, quod invalide; unde teneretur ad restitutionem, qui acciperet sti-

pendium pro Missa applicanda excommunicato vitando. Sed verius Coninck quæst. 82. art. 1. num. 159., quod solum illicite; quia Ecclesia potest quidem prohibere, ne offeratur pro his Sacrificium; non potest tamen efficere, ne Sacrificium producat suos effectus ex opere operato juxta Christi institutionem illis, qui talium effectuum sunt capaces; Sicut potest prohibere, ne Sacerdos excommunicatus consecret, non tamen potest efficere, ne valide consecret, si illicite consecraret. Quare excommunicatus vitandus solum privatur fructu Sacrificii proveniente ex parte Ecclesiæ; non vero fructibus provenientes ex institutione Christi. Unde fit, non teneri ad restitutionem Sacerdotem, qui illicite acciperet eleemosynam ad sui sustentationem pro offerenda Missa pro hoc excommunicato: Sicut enim totum stipendium potest retinere, (ut idem Tamb. loc. cit.) qui offert Missam vel pro peccatore, vel pro Turca; qui non possunt omnes fructus Sacrificii percipere; cum non possit iis Sacrificium prodesse, prout est satisfactorium; etenim qui erogant eleemosynam, interpretative solum volunt id, quod possunt rationabiliter percipere: ita in casu nostro.

V. Dubium tamen est, an possit licite Sacrificium in persona Christi offerri pro excommunicato vitando, si constet, quod sit contritus, & per ipsum non stet, quominus absolvatur?

Sotus, Con., Vasq., Hurt. apud Tamb. loc. citat. negant, quia adhuc est excommunicatus, eumque ad terrorem aliorum punit Ecclesia: Quare sicut non potest hic accedere ad recipienda Sacramenta, ita nec possunt illi applicari Sacrificia, etiam si sit in gratia, & per ipsum non stet, ne absolvatur; licet aliter potuerit Ecclesia decernere. Sed probabilius afir-

L mant

Part V.

mant Fagund. de Præc. Ecclesiæ lib. 3. cap. 12. & Dian. part. 5. tract. 9. resol. 76. ; quia Ecclesia non intendit punire tam graviter Dei amicos. Verum quidem est, quod huiusmodi excommunicati non possint Sacramenta suscipere, nec possint pro illis publice preces fundi ; quia hoc pertinet ad forum externum ; secus vero, si Sacrificium Sacerdos applicet mentaliter pro illis.

VI. Dico tertio, pro excommunicatis toleratis potest etiam Sacrificium offerre Sacerdos, ut persona publica, & pro iis orare, ut communius docent cum Lug., Con., Bonac. contra Suar., & Vasq. apud Dian. part. 5. tract. 9. resol. 74. Ratio est, quia Concilium Constantiense permittit omnem communicationem cum his excommunicatis ad dilatandas conscientias fidelium : Et quamvis id faveat excommunicatis indirecte, non proinde obstat, quominus directe talis concessio faveat fidelibus, quatenus possunt sine scrupulo pro iis orare ; Et favet etiam Sacerdoti per hoc, quod possit, verbi gratia, eleemosynam accipere, ut applicet Missam pro illis. Unde fit, quod iisdem excommunicatis non liceat talem eleemosynam dare ; liceat tamen Sacerdoti, cui offertur, illam accipere.

Neque dicas cum Vasq. de Excom. dub. 2., quod quando Concilium permittit communicationem cum his excommunicatis, etiam in divinis, non permittat applicationem Sacrificii ; quia hæc fit sola mente, & excommunicato longe distante ; Unde id non potest dici communicatio permissa cum excommunicato. Nam in Ecclesia pro eodem veniunt communicatio Sanctorum, & participatio suffragiorum ; Et in cap. *A nobis* 28. de Sent. excommunicationis, ista duo communicare cum aliquo, & publi-

ca suffragia illi applicare, aut simul conceduntur, aut simul prohibentur : ergo cum concedatur communicatio cum excommunicatis toleratis, conceditur etiam, quod possint participare publica suffragia, atque adeo quod possit pro iis Sacrificium Missæ applicari.

Adverte tamen cum Suar. disp. 78. sect. 2., dupliciter posse offerri Sacrificium pro Hæreticis, & aliis excommunicatis. Primo directe pro bono ipsorum sive spirituali, sive temporalis ; Secundo indirecte, intendendo eorum conversionem pro bono, & augmento Ecclesiæ ; Quamvis autem non posset directe pro iis Sacrificium offerri ; posset tamen indirecte, intendendo principaliter bonum Ecclesiæ : In quo sensu in die Parasceves Ecclesia orabat publice pro Hæreticis olim ante Concilium Constantiense, quando nulla communicatio cum toleratis tunc permittebatur ; Nisi velimus dicere, quod Ecclesia sibi dispensaret pro tali die.

VII. Queritur quinto ; Quenam requirantur ex parte offerentis, ut possint percipi fructus huius Sacrificii ab iis, pro quibus offertur ?

Respondeo, requiri, quod offerens velit pro illis Sacrificium offerre, & applicare. Ratio est, quia celebrans est constitutus a Christo dispensator talium fructuum, ut illos, cui maluerit, applicet : Quare si nulli applicet, nec sibi velit saltem interpretative applicare, remanebunt in thesauro Ecclesiæ, qui possit a Pontifice per indulgentias, quas concedit, dispensari. Notat autem Trull. dub. 6., quod Sacerdos, quando nulli applicat, censetur velle sibi applicare per generalem illam voluntatem, qua quisque semper intendit sibi prodesse, quantum potest : Debet tamen Sacerdos habere, dum actu celebrat, intentionem saltem virtuales, aut etiam

iam habitualement non retractatam applicandi alicui hoc Sacrificium (ut Doctores docent contra Vasq. apud Tamb. l. 2. cap. 2. §. 10.) cum communiter homines soleant sic de suis rebus disponere. Nec satis est, si post Sacrificium illud applicet, quia non potest suspendere fructus hujus Sacrificii, sicut nec Sacramenti. Unde fit, quod sicut non potest offerenti elemosynam applicari Sacrificium jam prateritum nulli alteri applicatum, ita nec possit applicari Sacrificium pro iis, qui dabant elemosynam in futurum; vel quos Deus scit post aliquot dies hoc, vel illud esse facturos; vel pro eo, qui primo est moriturus, ut docent Suar., Con. quæst. 8. num. 108., & alii communiter contra Henr. lib. 9. cap. 22. num. 2. Ratio est ex Suar., Lug., & aliis apud Tamb. lib. 2. cap. 2. §. 8., quia quamvis Deus de facto sciat, quisnam sit stipem daturus, vel primo moriturus, &c. tamen per hoc non vitatur, quod effectus Sacrificii non suspenderentur. Etenim sæpe accidit, quod non indigeat nunc fructibus Sacrificii, (verbi gratia, satisfactione illa) qui crastina est daturus stipem pro Missa, aut moriturus, atque adeo fructus Sacrificii deberent in suspenso remanere, ut possent percipi ab illo, quando futurum est, ut indigeat. Christus autem noluit, posse nunc applicari satisfactionem Sacrificii Titio pro peccatis futuris, ne daret impunitatem peccandi: & ideo prohibita est a Paul. V., & a Sacra Congregat. Conc. die 15. Novembris anno 1605. hujusmodi anticipata celebratio pro incerto elemosynam oblaturus. Diximus autem art. 2. probabiliter voluntati offerentis stipem satisfacere Sacerdotem, qui ante sumptionem applicat Missam; eo quod probabile sit sumptionem esse partem essentialem hujus Sacrificii: Quod si Sacrificium in

sola consecratione consisteret, deberet saltem in consecratione calicis haberi ista applicatio, quia tunc perficitur consecratio: Unde fit, quod si unus consecrat hostiam, & deficiat, & alter consecret calicem, ad hunc secundum pertineat applicare Sacrificium.

VIII. Quæritur sexto; quamnam requirantur ex parte subjecti ad hos fructus percipiendos?

Respondeo, requiri capacitatem. Propterea peccator, verbi gratia, non potest percipere fructum Sacrificii relate ad satisfactionem, cum non remittatur pœna ulla illi, qui pœnam meretur æternam, ut communiter docent contra Amicum disp. 33. sect. 6.; unde fit, requiri gratiam habitualement in eo, qui percipit ex hoc Sacrificio fructum satisfactionis ex opere operato: (quicquid sit, utrum quando peccator deinde conteritur, reviviscat fructus talis satisfactionis? quod examinant Scholastici) Nec damnati possunt ullum omnino hujusmodi fructum percipere ex defectu capacitatis. Requiritur etiam in subjecto indigentia talis fructus; quare ante commissam culpam nemo potest ex hoc Sacrificio percipere fructum satisfactionis, quo fruatur, quando est peccaturus. Ex quo fit, Sacerdotem optime facere, si applicet alteri Sacrificium semper sub conditione, hoc est, quod si is, pro quo applicat, non indigeat ejus fructu, ex tunc illud applicet huic, vel illi pro libito; vel cui Deus maluerit applicari: Quamvis autem ad percipiendum simpliciter fructum hujus Sacrificii non requiratur alia dispositio; tamen probabile est, ut supra diximus art. 4. ex D. Th., quod magis disposito, ac magis devoto uberior fructus conferatur; Quod colligitur ex iis verbis Missæ, *Quorum tibi fides cognita est & nota ævovio.*

ARTICULUS V.

De Ministro hujus Sacrificii.

- I. Num circa mortale possit Sacerdos voluntarie distrahi in recitatione Horarum?
- II. Et an etiam in Missa celebratione?
- III. Sacrificium Sacerdotis celebrantis in mortali quosnam fructus parit?
- IV. Quoties teneatur Sacerdos quotannis celebrare?
- V. Parochi tenentur diebus Dominicis, & festis Missam pro Parochianis suis applicare, quin possint aliam eleemosynam iis diebus recipere.
- VI. Quotidie celebrandum in Ecclesiis Cathedralibus, & Parochialibus, &c.
- VII. Num peccetur graviter omittendo unam Missam, sive ex promissione gratuita, sive ex stipendio, sive ex voto debitam?
- VIII. Num possit Capellanus obligatus ad celebrandum quotidie semel singulis hebdomadibus vacare?
- IX. Num possit tunc pro aliis acceptio novo stipendio celebrare?
- X. Num teneatur per alium celebrare, si forte egrotet?

I. **D**iximus art. super., quando, & quomodo debeat Sacerdos Missam applicare. Diximus pariter quæst. 1. de intentione, quam habere debet consecrandi; Dicendum hic de attentione, & dispositione in eo requisita, ac de obligatione celebrandi.

Quæritur primo, an peccet mortaliter Sacerdos, qui voluntarie in Sacrificio distrahitur, mente revolvendo sua negotia, aut philosophicam aliquam quæstionem, &c.?

Respondeo, in Missæ auditione, & in recitatione Horarum, & aliis orationibus requirunt Doctores commu-

niter apud Dian. part. 1. tract. 12. resol. 2. attentionem internam; Tum quia Ecclesia præcipit actum orationis; oratio autem, cum sit colloquium cum Deo, sine actu interno non est oratio; tum etiam, quia in cap. *Dolentes* præcipitur, ut officium divinum recitetur *studiose pariter, & devote*, atque adeo cum attentione interna: Unde sequitur, teneri ad restitutionem fructuum beneficii Beneficiarium, qui sine attentione interna officium recitavit, perinde ac si officium non recitasset, cum non satisfecerit obligationi recitandi officium, prout debet. Verum Lessl., Con., Fill., Laym., Lug., & alii cum Dian. loc. cit. putant, probabile esse, quod qui sine attentione interna, & cum voluntaria distractione officium recitavit, neque teneatur repetere officium, neque restituere fructus beneficii, dummodo recitavit cum sola attentione externa, puta non confabulando, ridendo, &c., nec exercendo ullum actum impossibilem cum attentione interna, videlicet legendo, scribendo, &c. Ratio istorum est, quia Ecclesia non potest præcipere actus internos, cum non possit illos punire. Et ad rationes in contrarium respondent, orationem sine attentione interna cum sola externa, si debite fiat, esse verum actum religionis externum, & hunc solum præcipi ab Ecclesia, quando præcipitur oratio: Sicut sola adoratio externa idoli sine interna est verus actus idololatriæ, qui etiam prohibetur. Similiter docent, quod quando præcipitur recitatio officii *studiose, & devote*, præcipiatur solum actus externus studiosus, qui scilicet fiat cum talibus circumstantiis externis, quæ requiruntur ad constituendum actum externum religionis, ita ut non peccetur exterius contra religionem. Conveniunt tamen omnes ex *Tamb. hic lib. 2. cap. 3. quod pec-*

et saltem venialiter; qui voluntarie distrahitur; exercet enim aliquam irreverentiam erga Deum sic illum alloquendo. Equidem tamen communioni sententiæ adhæreo; quod scilicet peccet mortaliter, & quod Beneficiarius ad restitutionem fructuum teneatur, si absque ulla attentione interna voluntarie distrahitur per notabile tempus, dum recitat canonem, (videlicet a *Te igitur*, usque ad consumptionem, ex Suar., & ex Gavant. usque ad orationem dominicam) peccet mortaliter. Ratio est, tum quia Sacrificium est actus religionis excellentissimus, unde majorem attentionem, ac devotionem videtur requirere, quam aliæ orationes; tum etiam quia est morale periculum aliquid omittendi, vel non rite operandi mysterium Sacrosanctum.

II. Dubium nunc est, an idem dicendum sit in celebratione Missæ, quod dictum est in auditione Missæ, & in recitatione divini officii. Respon-

Pars V.

deo, Tamb. Doc. citat docere, quod si voluntarie distrahitur Celebrans recitando illas Missæ partes, quæ non pertinent ad canonem, peccet solum venialiter, adhibendo tamen attentionem externam requisitam, ut dictum est de auditione Missæ, juxta secundam Sententiam: At qui voluntarie distrahitur per notabile tempus, dum recitat canonem, (videlicet a *Te igitur*, usque ad consumptionem, ex Suar., & ex Gavant. usque ad orationem dominicam) peccet mortaliter. Ratio est, tum quia Sacrificium est actus religionis excellentissimus, unde majorem attentionem, ac devotionem videtur requirere, quam aliæ orationes; tum etiam quia est morale periculum aliquid omittendi, vel non rite operandi mysterium Sacrosanctum.

III. Quæritur secundo, An Sacrificium celebratum a Sacerdote in peccato mortali validum sit, & profit illi, cui applicatur?

Respondeo, validum esse; non secus ac Sacramentum ab indigno Ministro valide conficitur; Parit præterea suum fructum, quatenus offertur nomine Christi, & Ecclesiæ, ex Trid. sess. 22. cap. 2.; quia fructus hic confertur ex opere operato, & non dependet a probitate Sacerdotis. Quare in eo solum sensu potest dici, quod minus profit Missa iniqui Sacerdotis, quam justis; quia Deus minus improbos, quam justos exaudit, atque adeo solum fructus Sacrificii, qui habentur ex opere operantis a Sacerdote, tamquam persona privata, deficiunt, quando Sacerdos est in mortali, non vero fructus Sacrificii, quatenus Sacrificium est, qui habentur ex opere operato a Sacerdote tamquam Ministro Christi. Immo neque fructus, qui habentur ex precibus Sacerdotis, prout representantis Ecclesiam, & nomine Ecclesiæ orantis, ut notat hic Bo-

L 3 nac.

nac., dummodo non sit excommunicatus vitandus; tunc enim Ecclesia non tolerat, ut Sacerdos ipsam representet, & nomine suo cret.

Hinc sequitur, quod Sacerdos, qui stipendium accepit pro Missa celebranda, satisfaciatur, etiamsi celebret in mortali, aut cum excommunicatione, ut notat Suar. disp. 86. Con., Val., Bonac., quia fructus praecipuus Sacrificii ex opere operato perinde habetur. Imo Con. quaest. 83. num. 195. contra Tamb. lib. 3. cap. 1. sect. 3. putat, non teneri Sacerdotem danti stipendium Sacrificium applicare, quoad fructum ex opere operantis; quia solum exigitur fructus ex opere operato; aliter malus Sacerdos non satisfaceret. At communius docent, quod dans eleemosynam pro Missa exigat totum fructum, qui potest hic, & nunc haberi a Sacerdote; quamvis non exigatur, quod hac de causa Sacerdos sit bonus, & devotus: Et ideo etiam excommunicatus vitandus satisfaciatur offerendo Missam; quamvis haec non possit prodesse ei, cui applicat, quoad fructus, qui habentur a Sacerdote, ut Ministro Ecclesiae; sed solum prodest quoad fructus, qui habentur a Sacerdote, ut Ministro Christi.

Notat tamen Suar. disp. 89., Val., Bonac., quod si Sacerdos in mortali celebrans sibi applicet Missam, non percipiat fructum Sacrificii ex opere operato, quia ponit obicem ad talem fructum; imo sibi iudicium manducat, & bibit: Neque enim est eadem ratio, si Sacerdos offerat Sacrificium pro aliis peccatoribus. Nam vi Sacrificii Deus potest erga alios peccatores, pro quibus offertur, placari, & concedere illis auxilia ad resurgendum, aut bona temporalia, &c., quamvis non prodest illis, ut satisfactorium est, ut diximus: At quando Sacerdos offert Sacrificium pro se pec-

catore, cum iterum sacrilege peccet, irritat iram Dei potius, quam Deum placet.

IV. Quaeritur tertio, Quam obligationem habeat simplex Sacerdos celebrandi?

Respondeo, quamvis Victor., Cajet. Tamb. lib. 1. art. 8. §. 2., Bonac., Dian. part. 1. tract. 14. resol. 19., & part. 2. tract. 17. resol. 19. probabiliter putent, non peccare mortaliter, si nunquam celebret, modo in Paschate communicet; Communius tamen docent teneri sub mortali aliquoties in anno celebrare; tum quia illa verba, *Hoc facite in meam commemorationem*, continent praecipuum divinum; cum Trid. sess. 22. can. 1. dicat Christum illis verbis praecipuisse, ut offerrent; uti semper Ecclesia intellexit, & docuit; Hoc autem praecipuum videtur latum tam erga communitatem, quam erga singulos Apostolos, & Sacerdotes: Tum etiam, quia in cap. *Dolentes* de celebrat. Missar. imponitur poena suspensionis ei, qui vix quater in anno celebrat: Tum demum, quia Pius V. apud Trull. hic disp. 9. iussit expungi in impressione Romana opinionem Cajet. quaest. 82. art. 1. docentis, transgressionem huius obligationis esse tantum venialem. Quamvis autem D. Th. quaest. 80. art. 10. cum Soto putet, debere Sacerdotes celebrare in praecipuis festis, in quibus fideles solent communicare, atque adeo ex Trull. decies, aut duodecies quotannis; Communius tamen docent apud Dian., satisfieri huic obligationi, si ter, vel quater in anno celebrent, prout dicitur in cap. *Dolentes*; praecipue die Natalis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, & nonnulli addunt Corporis Christi, & Assumptionis Beatæ Virginis.

V. Parochi tamen, & habentes curam animarum tenentur per se, vel per alios celebrare omnibus diebus,

in

in quibus fideles tenentur audire Missam, ex Azor., Vasq., Navar. Ratio est, quia Trid. sess. 23. cap. 14. docet, eos teneri tam frequenter celebrare, ut satisfaciant muneri suo. Sotus, Bonac., punct. 1. num. 5., & alii apud Tamb. lib. 2. cap. 2. §. 16. putant, teneri Parochos aliquoties, puta semel in hebdomada, Sacrificium offerre pro suis ovibus, quia Trid. sess. 23. cap. 1. hæc habet: *Cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas cognoscere, pro iis Sacrificium offerre &c.* antonomastice autem offerre Sacrificium, fert applicare pro iis Sacrificium. Alii tamen apud Trull. dub. 9., & Dian. loc. citat. resol. 26. putant ad id non teneri, nisi ex præcepto Episcopi, aut ex consuetudine ad id obligentur; quia decimæ dantur illis solum, ut suis ovibus Sacramenta ministrent suo tempore, & ut divina officia celebrent, ut concionentur, non ut applicent pro iis Sacrificium: Et quamvis Trid. loc. laud. dicat, Curatos ex præcepto divino teneri Sacrificium offerre pro ovibus suis, putant Doctores laudati huic præcepto satisfieri orando pro iis in Sacrificio, & offerendo pro iis specialiter fructum Sacrificii generalem, etiamsi non applicent pro iis fructum Sacrificii medium. Prior sententia est rationabilior, ac tenenda: Præsertim quia non semel Sacra Congregatio id statuit. Decretum, quod recensetur in Synodo Neapolitana anni 1694. hæc habet, in quadam Lucanensi: *Cum præcepto divino iis, quibus animarum cura commissa est, mandatum sit pro ovibus suis Sacrificium offerre, sæpe alias Sacra Congregatio Concilii censuit, Parochos teneri pro Parochianis Sacrificium applicare, atque ea cum distinctione, ut si redditus pingues sint, singulis diebus, si vero tenues, saltem diebus festis: Idem nunc censet quoad Paro-*

chos istius Civitatis, & Diœcesis; Hoc insuper addens, ut detrectantes E. V. pro suo Pastoralis zelo compellere non gravetur. Hanc Sacra Congregationis sententiam E. V. significo, eique manus humillime deosculor. Romæ 10. Maji 1681. Eiusdemque tenoris decretum in quadam Pistorien., & Praten. editum a Sacra Congregat. anno 1699., & ab Innoc. XII. confirmatum legitur in secundo tomo consultationum Canoniarum, & Moralium apprime eruditatum P. Benedicti Chiaretta Soc. Jes. Panormitani, Consul. 169., ubi pariter decernitur, Parochos omnes, sive congruam habeant, sive non, teneri in diebus dominicis, & festis celebrare, & Sacrificium applicare pro suis Parochianis, quin possint iisdem diebus aliam eleemosynam recipere.

VI. Demum in Cathedralibus, Collegiatis, conventualibus, & parochialibus, in quibus est conveniens numerus Sacerdotum, debet quotidie celebrari, nisi rationabilis causa excuset; idque tum ex præcepto Ecclesiæ in cap. *Cum creatura de celebrat. Missar.*, tum ex usu Ecclesiæ habente, ut communiter Doctores docent, vim legis. Hæc autem obligatio primo, & per se spectat ad Rectores istarum Ecclesiarum, qui id curare tenentur.

VII. Quæritur quarto, An peccet mortaliter, qui omittit Sacrum alteri promissum?

Respondeo, Navar., & Bonac. de Contract. disp. 3. quæst. 12. punct. 1. apud Tamb. lib. 3. cap. 1. §. 9. affirmare, quia una missa videtur materia gravis. Sed Sanch., Fagund. negant, quia in huiusmodi promissionibus non est attendendum ad damnum spirituale; (aliter qui omitteret dicere Pater noster, quod promissit, peccaret mortaliter, quia affert damnum spirituale, quod est longe majus quovis temporali) sed est attendenda

quantitas stipendii, quæ in casu nostro esset unius caroleni. Addit Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 5. num. 24., quod quantitas notabilis in materia fidelitatis debet esse quadruplo major, quam in materia iustitiæ; quare si ut peccetur mortaliter contra iustitiam deberent omitti v. g. tres missæ debitæ ex stipendio, ut peccetur mortaliter contra fidelitatem, debent omitti duodecim missæ promissæ. Quinimo Sâ, & alii docent, regulariter loquendo, obligationem ex fidelitate etiam in materia gravi non esse gravem, nisi grave damnum obveniat promissario ob fidem non servatam; tunc enim læderetur iustitia propter huiusmodi damnum injuste illatum.

Verum quando Missa est debita ex stipendio, communiter docent apud eundem Tamb., quod graviter peccetur, si una tantum missa ex contractu oneroso debeatur; non secus ac peccatur graviter, si omittatur auditio unius missæ debitæ ex voto, aut ex præcepto Superioris: Esto Pelliz. tract. 5. cap. 9. num. 20., & tract. 8. cap. 1. num. 137. putet, quod etiam si missa sit debita ex stipendio, adhuc leviter per se loquendo peccatur per omissionem unius tantum missæ: non enim peccatur graviter ratione damni temporalis, ut conceditur; neque ratione damni spiritualis, quia hoc in genere damni spiritualis non est grave, cum levi stipendio redimi possit: Quod videtur docere Palaus tract. 22. disp. unica punct. 14., & alii viri docti ab eodem Pelliz. consulti. Dixi per se loquendo; nam si quis, verbi gratia, indigeat missa propter gravem necessitatem, puta propter agri- tudinem filii, non solum omittere, sed etiam differre missam per unum, aut alterum diem, est mortale, si Sacerdos consensit ad strictam obligationem per respectum ad illam urgentem necessitatem: fieri enim posset,

ut filius non moreretur, si tempore præfixo missa fuisset celebrata.

Hinc sequitur primo, quod differre celebrationem missarum debitam ex stipendio, per se loquendo, tunc sit mortale, quando tempus est notabile: Quod alii docent esse duos menses; Alii cum Ledesm., Villal., Lugo de Euch. sect. 2. num. 34. tres menses; Alii arbitrio prudentis iudicandum, attenta necessitate petentium missas, numero illarum, aliisque circumstantiis. Communiter tamen rejiciunt Peyrinum, qui apud Tamb. loc. citat. putat tempus notabile in hac re esse spatium trium annorum.

Sequitur secundo, quod qui unam missam homini sub juramento promissit, non peccet mortaliter, si illam omittat, supposita probabilissima sententia, quod juramentum promissorium in materia levi non obliget graviter, non secus ac votum in re levi. Contra vero peccat graviter ex Pal. de Euch. punct. 14., qui omittit unam missam debitam ex voto, aut ex juramento Deo exhibitam, aut impositam ex præcepto Superioris, vel confessorii. Ratio est, quia in his casibus materiæ gravitas desumenda est ex cultu, & honore, qui Deo per Sacrificium exhibetur. Quod ex eo patet, quia aliter omittere auditionem Sacri die festo, vel debitam ex voto, &c. esset materia levis, & peccatum veniale.

VIII. Quæritur quinto, an peccet mortaliter Capellanus, qui habens obligationem celebrandi quotidie, semel in hebdomada omittit celebrare ex reverentia?

Respondeo cum Zanard., & aliis apud Dian. part. 1. tract. 14. resol. 28. quod si in institutione Capellanæ dicatur, quod Capellanus quotidie vel per se, vel per alium celebret, non possit ullo die missam debitam omittere; sicut neque si dicatur, quod in

tali loco quotidie celebretur: At si eligatur Capellanus, qui quotidie celebret, poterit hic ex causa majoris honestatis, & reverentiae unam missam in hebdomada omittere; Quod etiam fert consuetudo introducta, ut notat idem Dian. Non potest tamen eo die pro alio celebrare accepto stipendio, ut docent communiter Doctores apud Dian. part. 10. tract. 14. resol. 34., & Tamb. lib. 3. cap. 3. §. 2. Non negaverim tamen, probabilem esse opinionem Tamb. apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 14., quod possit Capellanus juxta consuetudinem receptam semel in hebdomada vacare, etiamsi in institutione Capellae dicatur, quod in tali loco quotidie celebretur; quia censetur fundator velle morali modo obligare personam ad quotidianam missam, & morali modo velle honorare locum, quem elegit missa quotidiana decorandum: Excipe tamen nisi expresse dicatur, quod sine interruptione quotidie celebretur; tunc enim ad tale onus consensit Capellanus. Excipe etiam, si onus sit impositum Ecclesiae, vel Monasterio curandi efficere, ut celebretur missa quotidiana: Vel si dicatur, quod Capellanus per se, vel per alium celebret quotidie; cum enim tali oneri per diversos Sacerdotes satisfieri possit, non praesumitur, quod fundator velit permittere vacationem singulis hebdomadis. Ubi notandum cum Sa, & Trull. dub. 11., quod Capellanus semper possit per alium satisfacere, nisi expresse obligetur, ut per se ipsum celebret: Ratio est, quia qui per alium facit, per se ipsum facere videtur.

IX. Paucis hic recolo, quod fusius dixi in calce exponendo decimam thesism ab Alex. VII. confixam in Trutiniana Thesium damnatarum, videlicet ex Sacris Canonibus, ex decretis Sacrae Congregationis, ex communi Do-

ctorum auctoritate, & ex ipso rationis dictamine constare, quod si Capellanus teneatur quotidie accepto stipendio celebrare, licet possit aliquando honestatis, ac debitae devotionis causa, (ut habetur in cap. *Significatum de Prabendis*) non vero causa otian-di a celebrando abstinere, immo licet possit ex consuetudine introducta semel singulis hebdomadis, ne indevote celebret, seu ob majorem devotionem vacare; nihilominus si iis diebus, quibus vacare permittitur, vellet celebrare, non poterit pro alio celebrare, quam pro fundatore Capellaniae, a quo stipendium quotidianum accipit, aliter duo stipendia pro eadem missa reciperet, si vellet tunc pro aliis, accepto novo stipendio, celebrare: Esto ex benigna Fundatoris voluntate praesumi possit, quod possit quotannis sexies circiter pro se, vel pro amicis, aut ob aliam urgentem causam celebrare absque novo stipendio. Adversus hanc solidam doctrinam adduci solet consuetudo in contrarium, videlicet quod non solum possit Capellanus semel in hebdomada vacare honestatis causa, sed etiam quod possit pariter iis diebus, quibus licite potest non celebrare pro Fundatore, conari ad devote celebrandum pro alio, & ab hoc accipere novum stipendium, quia non videtur hac in re Fundator posse esse rationabiliter invitus. Equidem tamen, positis tot Decretis Sacrae Congregationis in contrarium, & communi Doctorum auctoritate, censeo abusum hunc potius esse in aliquibus locis, quam consuetudinem legitime introductam. Si tamen alicubi de hac consuetudine constaret, necnon de lapsu temporis ad consuetudinem praescribendam requisito, id permitti posset. In dubio tamen, num ea sit consuetudo, an abusus, censendum est, esse abusum, quia possessio stat pro

lege obligante , & non pro libertate .

X. Præterea dubium est primo ; An si Capellanus obligetur ad celebrandum per se ipsum , non per alium , teneatur ponere supplementum , si sit infirmus , aut in carceribus ?

Respondeo cum communi apud Tamb. lib. 3. cap. 5. , & Lug. disp. 21. sect. 2. num. 29. , non teneri , si sit breve impedimentum ; (quando Testator non expressit , quod nunquam missa deesset) non enim deterioris conditionis debet esse , quam famulus ægrotans , cui ex Lege *Arboribus ff. de Usufructu* salarium non est denegandum , si exiguo tempore ægrotet ; tenetur tamen supplementum ponere , si impedimentum sit longum , videlicet ex Barbof. decem dierum , ex Bonac. quindecim , ex Petro Navar. unius mensis , ex Lug. , & Peyrin. apud Dian. part. 5. tract. 13. resol. 31. duorum mensium ; quia in iure , quod est infra tale tempus breve iudicatur . Quod si culpa sua sit excommunicatus , suspensus , interdictus , &c. , tenetur per alium supplere , donec absolvatur ; quia non præsumitur , quod Fundator velit deobligare eum , qui culpa sua est impeditus : Qua de causa distributiones debentur ei , qui ægrotat , non vero illi , qui sua culpa est excommunicatus .

Dubium est secundo , an possit conferri capellania Clerico non Sacerdoti , qui per alium satisfaciat ?

Respondeo , Busemb. apud Tamb. lib. 3. cap. 7. negare ; Marchin. concedere , si infra annum ordinari possit Sacerdos ; Sicut in Beneficiis Sacerdotalibus sufficit ista potentia proxima ad Sacerdotium : Bonac. vero hic punct. 9. §. 1. cum Fagund. , primo Ecclesie præcepto lib. 3. cap. 9. absolute affirmat ; quando Fundator non præsumitur velle Sacerdotem , qui possit per se satisfacere ; sicut be-

neficia simplicia conferri possunt Clerico , vel Sacerdoti .

Dubium est tertio , an peccet , & obligetur ad restitutionem stipendii Capellanus , qui obligatus per se ipsum celebrare , celebrat per alium ?

Respondeo cum Bonac. , & Tamb. loc. citat. , peccare mortaliter , nisi excuset parvitas materiae , quia facit contra mentem Fundatoris , & contra pactum ; non tenetur tamen ad restitutionem , quia habetur fructus Sacrificii ex opere operato per se intentus per alium Sacerdotem . Propter eandem rationem puto , quod Sacerdos obligatus celebrare in loco determinato , si alibi celebret ad intentionem dantis eleemosynam , peccet quidem mortaliter , nisi excuset parvitas materiae , aut alia rationabilis causa , sed non teneatur ad restitutionem . Ita Bonac. hic punct. 7. §. 4. contra Azor. ; Et idem dicendum , quando sine rationabili causa non dicuntur missæ præscriptæ , sed aliæ .

ARTICULUS VI.

De tempore , loco , & aliis circumstantiis Sacrificii .

- I. *Die Sabbati Sancti probabiliter graves , & plures Doctores docuerunt posse privatas missas celebrari , saltem post inceptam solemnem .*
- II. *Quid dicendum post decretum Alexandri VIII. anno 1690 ?*
- III. *Quandonam liceat pluries eadem die celebrare ?*
- IV. *Quenam sit hora ad celebrandum permessa ?*
- V. *Ut locus sit aptus ad celebrandum , quid requiratur ?*
- VI. *Quanam satisfaciunt præcepto audiendi missam die festo , audiendo illam in Oratoriis privatis ?*
- VII. *Num liceat in mari , aut in flumine celebrare ?*

VIII.

- VIII. Quid si Ecclesia tempore celebrationis polluatur? & quot modis contingere potest, ut polluatur?
 IX. Quanam Ara requiratur, & qualis debeat esse calix cum patena?
 X. Quid de vestibus sacris?
 XI. De aliis ad Sacrificium requisitis.

I. **Q**uæritur primo, an liceat in triduo hebdomadæ sanctæ celebrare?

Respondeo, die Parasceves non licere: At die Jovis, & Sabbati Sancti consueta praxis Ecclesiæ est abstinere Sacerdotes a missa in signum mæroris concepti ex passione Domini: Suar. tamen, Fagund., Lug. apud Tamb. lib. 1. cap. 6. permittunt iis diebus cuilibet Sacerdoti missas privatas, quia pro die Jovis nulla est prohibitio; & pro Sabbato Sancto vel non adest prohibitio in cap. *Sabbato de Consecratione dist. 6.*, cum non tam aperte loquatur de feria sexta, ac de Sabbato; vel si adest prohibitio, cum hæc jam cessaverit quoad missam solemnem, quæ nunc anticipatur dicendo in Sabbato Sancto missam, quæ olim dicebatur in nocte Resurrectionis, videtur etiam cessasse quoad privatas; & usu etiam timoratorum videtur abrogata. Quare secluso scandalo probabiliter potest celebrari privatim die Sabbati Sancti, & quidem etiam summo mane, ex Hurtad. disp. 4. de Sacrif. diff. 3., Suar., Lugo disp. 20. num. 18. contra Navar., Vasq., Azor. apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 21. & part. 4. tract. 4. resol. 237.; quamvis, ut notat Trull. in praxi servanda sit loci consuetudo. Incipit autem missa Sabbati Sancti a *Kyrie eleison*, omisso Introitu: Quod si his diebus Jovis, & Sabbati Sancti incidat festum, tunc debent publice celebrari plures missæ, quot scilicet sufficiunt ad satisfaciendum populo; ut accidit anno

1693., quando incidit in diem Jovis Sancti festum Divi Joseph: & Archiepiscopus Cantelmus Neapoli concessit sex missas pro primariis Ecclesiis. Verum Alex. VIII. voluit anno 1690., ut festum Annunciationis, quod eo anno incidit in diem Sabbati Sancti, celebraretur die lunæ de præcepto post dominicam in Albis; idemque decretum est anno 1701., quando festum Annunciationis incidit in diem Parasceves.

II. Dubitari posset, an eo decreto Alex. VIII. edito 1690., quo translatum fuit festum Annunciationis ad diem lunæ post dominicam in Albis, vetarentur eo die Sabbati Sancti aliæ missæ simpliciter, præter solemnem in singulis Ecclesiis; an vero prohiberentur Missæ aliæ publicæ, quæ deservirent ad satisfaciendum præcepto audiendi missam die Annunciationis? Videri posset, quod solum istæ Missæ prohiberentur, quia dubium propositum Sacræ Congregationi de his Missis loquebatur: Hæc enim ibi habentur: *Cum Sabbato Sancto proximo futuro occurrat festum Annunciationis Beate Mariae Virginis, dubitatum fuit, an debeant celebrari missæ private ad effectum, ut Christifideles commode satisfacere possint præcepto audiendi Missam.* Ad quod dubium Sacra Congregatio respondit, festum transferendum esse, & celebrationem Missarum eo die prohibendam esse in quibuscumque Ecclesiis, & Oratoriis privatis, non obstante quacumque consuetudine in contrarium. Certe cum responsionis verba debeant respondere ad verba dubii propositi, videntur eo die prohiberi solum Missæ, de quibus dubitabatur, an possent celebrari, videlicet ad satisfaciendum præcepto audiendi eo die Missam. Præsertim, cum Pontifex non soleat derogare opinioni gravium, & plurimorum Doctorum, (qualis est ista, de

de qua agitur) nisi disertis verbis, ac derogatoriis. Præterea ipse expendens fute hanc quaestionem in Cursu Theologico censui, probabilem esse laudatam opinionem, quod liceat privatim die Sabbati Sancti celebrare; præsertim post inceptam missam solemnem.

Verum, quia in Synodo Neapolitana anni 1694. legitur aliud novum decretum ejusdem Sacrae Congregationis, in quo decernitur, quod omnibus futuris temporibus, quibus festum Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis die Parasceves, aut die Sabbati Sancti occurrerit, transferatur similiter ad feriam secundam post dominicam in Albis, & iterum prohibentur his diebus aliæ Missæ, etiam in Oratoriis privatis, idcirco ex vi hujus alterius decreti celebrare non licet præfatis diebus in Oratoriis privatis Nobilium, de quibus dumtaxat videtur decretum loqui; eo quod velit Pontifex, ut in solemnioribus festivitibus Magnates ad publicas Ecclesias confluant ad Sacrum audiendum; Non videntur tamen eo die prohiberi missæ privatae in Oratoriis privatis Religiosorum, juxta opinionem laudatam gravium ac plurium Auctorum, quippe quæ validis rationibus nititur, quas retuli in Cursu Theologico quaestione ultima de Eucharistia. Quicquid sit de illa quaestione, quam fute discutit Dian. part. 11. tract. 2. resol. 44., Utrum hujusmodi declarationes Cardinalium, consulto Pontifice, eodemque approbante emanatae solum sint doctrinales, ut plures docent, an habeant vim legis, ut docent communius.

III. Quæritur secundo; quandonam liceat pluries eodem die celebrare?

Respondeo primo, licere die Nativitatis Domini; quamvis nemo, etiam si sit Parochus, teneatur nisi ad unam missam celebrandam; Quod si unam velit celebrare, poterit dicere,

quam velit ex tribus, ex Ledesmi. apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 39. contra Gavant., qui putat, debere dicere vel primam, vel tertiam, imo potius tertiam, cujus oratio concordat cum officio, addendo commemorationem S. Anastasia; Si vero velit dicere tres missas, poterit illas celebrare successive post mediam noctem, quia in Canone *Nolite Sancta de Consecrat. dist. 1.* absolute, & sine ulla distinctione id conceditur, ut notat Suar. tom. 3. disp. 80. sect. 4. apud Dian. loc. citat. resol. 35., & part. 4. tract. 4. resol. 236. contra Vasqu., & alios, qui putant, unam tantum posse celebrari nocte, alias vero non nisi in aurora. Ex Decreto tamen Sacrae Congregationis relato a Croix edito anno 1641., quod sane non est ubique in usu, non possunt in hac nocte successive tres missæ celebrari; nec populus potest ante Auroram communicare; idque habetur in ordine Divini officii diœcesis Neapolitanæ.

Secundo, ubi est ea consuetudo; Sic in Regno Valentino celebrantur duæ missæ a singulis Sacerdotibus in die commemorationis defunctorum, ut notat Trull.

Tertio, quando aliquis Parochus haberet plures parochias, & nisi pluries celebraret, aliqua careret missa die festo; idem dicas, ubi pauci sunt Sacerdotes, ut in Anglia; quilibet enim potest pluries celebrare in diversis locis absque ulla licentia, ut possint fideles interesse Sacro. Concedit enim id jus commune in cap. *Consulisti de Celebratione Missar.*; idque verum est etiam in diebus non festivis, si adsint, qui sacro velint interesse, ut probat Lugo lib. 1. Resp. Mor. disp. 12. contra Nugn., & Trull.. Notandum tamen, quod hujusmodi Parochus, vel Sacerdos in una tantum parochia posset die Jovis Sancti refer.

reservare Sacramentum, quia die Veneris, sumpto calice cum particula mixta vino non consecrato, non posset iterum alibi communicare, quia non esset jejunus, ut debet esse, qui in his casibus pluries celebrat.

Quarto, propter eandem rationem probabiliter ex Suar., & Villal., si aliquando in festo solemni, aut in dedicatione Ecclesie ob populi multitudinem, Ecclesia non possit illam capere, nec adsit alius Sacerdos, nec possit in altari portatili extra Ecclesiam celebrari, poterit idem pluries celebrare: Sicuti etiam si Sacerdos antequam sumat ablutiones, sciat gentium multitudinem tunc ex itinere adventasse, nec sit alius Sacerdos, sitque dies festus, poterit iterum celebrare; ut probabiliter docent Suar., & Villal. contra Con.; & Fagund., qui putant, non teneri in his casibus peregrinos audire missam, quæ debito modo celebrari non valet. Poterit etiam iterum celebrare Sacerdos, etiam die non festivo, si ante ablutiones superveniat Episcopus, vel Princeps, qui velint interesse Sacro, nec sit alius Sacerdos; quamvis talis casus ab antiquis Doctoribus adductus non sit amplius in usu, ex Dian. part. 2. tract. 14. resol. 56.

Quinto, potest iterum celebrare, si necesse sit ad dandum viaticum moribundo: Communius tamen docent, debere Sacerdotem in hoc casu esse jejunum. Sed videtur probabile oppositum, ut diximus, cum de jejunio naturali prærequilito ad communionem, ex Granad., Zanard., & aliis apud Dian.. Ratio est, quia aliter hic casus vix accidere possit; nam si id advertat Sacerdos, antequam communicet, deberet particulam suæ hostiæ dare moribundo, si vero post sumptam ablutionem advertat, non posset iterum celebrare. Propterea juxta hanc sententiam deberet id ad-

vertere post sumptionem calicis, antequam sumat ablutiones; qui casus vix potest accidere. Et ratio ulterior est, quia sicut non est irreverentia, quod moribundus communicet non jejunus, & quod Sacerdos celebret non jejunus ad dandum sibi viaticum, si mox sit occidendus, verbi gratia; ita probabiliter non videtur irreverentia, quod Sacerdos non jejunus celebret ad dandum viaticum alteri moribundo; esto communius doceant oppositum apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 33.; Laym. tamen docet verius, licitum esse Sacerdoti non jejunus celebrare ad dandum viaticum moribundo, solum quando hic nequit alio Sacramento vel Pœnitentiæ, vel Extremæ Unctionis muniri, ut sic possit ex attrito fieri contritus.

Adducuntur a Doctoribus alii casus, in quibus licitum est sæpius in die celebrare, ut si missa sit necessaria ad benedicendas nuptias; vel si superveniat defunctus, ubi sepeliri non solet sine missa; vel si sit consuetudo in una parochiali bis celebrandi, & alter Sacerdos ægrotet; vel ob nimiam paupertatem Ecclesie, vel Sacerdotis, ita ut judicio prudentium id videatur necessarium, ut notat Suar. disp. 80. sect. 3., vel si alia consimilis causa adsit; quamvis hujusmodi casus non sint amplius in usu ob frequentiam Sacerdotum.

IV. Quæritur tertio, Quam horam celebrari possit missa?

Respondeo, ab aurora ad meridiem: die vero Nativitatis Domini dici poterit prima missa immediate post mediam noctem, ut diximus; & probabiliter alia duæ, præscindendo a decreto Sacræ Congregationis; Potest etiam post mediam noctem celebrari, si necessitas urgeat dandi viaticum infirmo, ut docent communiter cum Laym., Trull., Dian. part. 2. tract. 14. resol. 33.; sic etiam causa itineris,

vel

vel ob aliam causam licitum est celebrare ante auroram, vel post meridiem, ut Doctores docent apud Lugo num. 27. Imo Episcopi (sicut etiam Superiores regulares) possunt hic, & nunc id concedere suis subditis, posita rationabili causa, vi suae ordinariae potestatis, ut notat Tamb. ex Suar. Possunt tamen Mendicantes absque causa ex privilegio per horam ante auroram, & per horam integram post meridiem celebrare. Imo de La Crux apud Dian. loc. citat. concedit Mendicantibus, quod possint duabus horis post mediam noctem celebrare, ex privilegio concessio per Bullam ab Alex. VI. Monachis S. Benedicti, quod non esse revocatum a Trid. docet Lugo disp. 20. sect. 1. num. 29. apud Tamb. contra Peyrin. Docet etiam Trull. dub. 13., & Ledesm., quod sine licentia Episcopi poterit aliquis in necessitate ante auroram celebrare, si necessitas urgeat, verbi gratia, si Sacerdos sit iter facturus, aut operarii ad laborem profecturi sint, dummodo non celebretur immediate post mediam noctem, sed ad tempus, quod magis accedat ad auroram, quam ad mediam noctem; Universim enim in his casibus praesumitur Episcopi licentia, ut notat Ledesm. cap. 19. de Eucharist.

Porro per auroram intelligitur initium crepusculi diei, quod solet esse ex Suar. Fill., & aliis apud Dian. loc. citat., per horam cum dimidio, & ex Azor. per quinque quadrantes ante solis ortum; Quia tamen ex Suar., & Henr. potest inchoari missa ante auroram, ita ut sub initium aurorae finiatur; ideo infert Rodriq., & alii, quod liceat duabus horis ante solis ortum incipere Sacrum; & Religiosi, qui habent privilegia anticipandi horam, possunt illud incipere tribus horis ante solis ortum, contra Laym., & Vasq. apud Dian. loc. citat., qui

solum permittunt, quod possint incipere duabus horis ante ortum solis. Quamvis Jo: de la Crux illis permittat, ut diximus, quod incipiant duabus horis post mediam noctem. Religiosi tamen Societatis Jesu hoc privilegio non possunt uti, cum non communicetur illis a Patre Generali, prout in jure Societatis requiritur; Quacumque autem hora Sacerdos celebret, potest alios communicare, etiam nocte Nativitatis (praescindendo a decreto loc. citat. superius relato) ut docet Dian. part. 9. tract. 7. resol. 43. contra Bordon. Qui tamen absque ulla causa ante, vel post tempus praescriptum celebrat, peccat mortaliter, ut usus, & communis sensus Doctorum testatur; cum praecipitur a Trid. sess. 22., ut statutis horis celebretur; Laym. tamen requirit mediam horam, Bonac. tres quadrantes, Sylvius in 3. p. q. 83. apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 34. quod non pertingat ad horam, ut differendo peccetur mortaliter; infra tale tempus peccabitur solum venialiter, nisi detur justa causa, verbi gratia, ob supplicationem, vel concionem publicam, aut missam cantatam protractam ultra meridiem; sicut etiam ob funus Principis, vel quia Sacerdos propter iter fuit impeditus. Religiosi tamen ex privilegio possunt hora post meridiem missam inchoare, quod si sine causa differant per tres alios circiter quadrantes, peccabunt solum venialiter, ob parvitatem materiae, juxta doctrinam laudatam Bonacinae ac Sylvii.

Noto demum, Eugen. IV. per Bullam concessisse Congregationi S. Justinae (atque adeo omnibus Mendicantibus cum ea communicantibus in privilegiis) quod possint in itinere constituti, aut ex alia simili causa celebrare ante diem, & usque ad nonam inclusive, hoc est tribus horis post meridi-

ridiem, ut notat Jo: de la Crux apud Dian. loc. citat. Et Lug. contra Fagund., & Peyrin., ostendit privilegium hoc non esse a Trid. revocatum. Certe tamen non videtur esse in usu.

V. Queritur quarto, quinam locus requiratur ad celebrandum?

Respondeo, & dico primo, requiri Ecclesiam vel consecratam, vel saltem benedictam ab Episcopo; in qua vel in altari consecrato, vel saltem super petram consecratam, non enormiter fractam, celebretur. Et quamvis Sa, & Sot. docuerint, non esse mortale, secluso scandalo, & contemptu, extra ecclesiam celebrare; communiter tamen id negant; quia ex sensu fidelium ea res censetur gravis.

Dico secundo; Episcopus non solum potest benedicere Oratoria, vel Ecclesias, in quibus sit janua privata affixa domui alicujus Sæcularis, dummodo habeat januam expositam pro omnibus, sed etiam potest occurrente casu necessitatis dispensare hic, & nunc, seu per modum actus, ut celebretur in loco honesto, quamvis profanis usibus destinato. Facultatem vero ad id amplam seu per modum habitus concedere nequit post Trid. sess. 22. ubi id vetatur; Potest solum in id consentire, occurrente hic, & nunc necessitate, ex Suar., & Laym., quia talis necessitas non raro accidere solet. Porro etiam extra propriam diocesim, & sine licentia diocesani in domo sua etiam rusticana constituere potest Oratorium, ubi quilibet Sacerdos, etiam ipso absente, celebrare possit. Et ratio est ex Portel. apud Tanab., quia id passim fit ab Episcopis sine scrupulo, permittiturque illis in jure; nec videtur, revocatum esse hoc privilegium per Trid. loc. citat., quia ibi Concil. loquitur de domibus privatis; domus autem Episcopi non est domus privata: Datur etiam Epi-

scopo facultas in *Cap. ult. de privileg. in 6.*, habendi altare viaticum, & ibi celebrandi, ac faciendi alios celebrare ubicumque gentium, ut notat Portel. apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 15. Verum in decreto Clementis XI. 15. Decemb. 1703. edito declaratur, non licere, post Trid., Episcopis, nec Cardinalibus extra domum propriae habitationis in domibus laicis etiam in propria diocesi nedum in aliena erigere altare ad celebrandum. Neque possunt Episcopi (nedum Regulares, aut alii Sacerdotes) celebrare in Oratoriis privatis Magnatum diebus Paschæ, Pentecostes, Nativitatis Domini, & aliis solemnioribus in indulto exceptis. Reliquis vero diebus, in quibus una missa in iis Oratoriis permittitur, non possunt Episcopi, aut Cardinales, nec Regulares, aut alii secundam missam celebrare, nec illam unicam, quæ permittitur in indulto, celebrare post meridiem: Declaratur demum in eodem decreto privilegium utendi altari portatili, olim aliquibus Regularibus permisso, revocatum esse a Trid., Quicquid in contrarium docuerint nonnulli apud Dian. part. 6. tract. 8. resol. 39. Concessum tamen est Religiosis Societatis Jesu post Trid. a Greg. XIII., quod possint in Missionibus uti altari viatico, dummodo P. Provincialis eo utendum fore judicaverit. Possunt etiam nostri Provinciales in locis, ubi aliqui Societatis resident, deputare aliquam Capellam, aut Oratorium, in quo celebretur absque limitatione ad unam tantum Missam.

VI. Ubi advertendum, quod ubicumque missa celebretur, satisfaciunt præcepto illam audientes, præterquam quando celebratur in Oratoriis privatis Magnatum de licentia Pontificis, nisi solum a personis privilegiatis. Et enim in Brevi hæc habentur: *Volu-*
mus

mus autem quod familiares servitiis suis non necessarii ibidem missa interestes ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia diebus festiuis de praecepto minime liberi censeantur. Quamvis autem Pelliz. tract. 8. sect. 2. subsect. 2. ex Pal., & Homob., & alii apud Croix lib. 3. part. 1. num. 528. contra communiorem sententiam apud Tamb. lib. 1. de Sacrif. missae cap. 4. §. 4. putarint huiusmodi familiares satisfacere praecepto audiendi missam, si in his Oratoriis illam audiant, quia non obligat amplius consuetudo audiendi missam in Parochia: ita ut verba ista Brevis ponantur ex stilo Curiae, si forte alicubi adhuc vigeret consuetudo obligatoria audiendi missam in propria Parochia: Nihilominus post decretum ultimum Clem. XI., quod habetur apud Croix de sacrif. Missae n. 258. haec opinio non videtur subsistere; in eo enim aperte declaratur, quod non satisfaciunt praecepto audiendi missam, qui citra privilegium illam audiunt in iis Oratoriis privatis.

Dubitatur tamen, quinam dicantur familiares servitiis Domini actu non necessarii, qui non satisfaciunt praecepto missae, si illam audiant in his privatis Oratoriis? Nonnulli apud Pelliz. tract. 8. sect. 2. subsect. 2. putarunt, intelligi solum famulos honorarios, qui honoris causa dominis inserviunt, sicut etiam Procuratores, Aerarios, Villicos, & similes. Sed hoc videtur nimis laxè dictum, praesertim quia isti non veniunt nomine familiarium; Alii putant intelligi eos omnes, sine quibus non potest decenter in suo Oratorio dominus, vel domina missam audire, sed haec sententia videtur nimis rigida, quia saepe domini nullo omnino famulo indigent, ut possint ibi missam audire. Quare rationabilior videtur sententia illorum, qui putant, satisfacere prae-

cepto Missae, audiendo illam in hisce Oratoriis, omnes illos famulos, quibus indiget dominus, ut nunc missam audiant, quatenus si tunc non audirent, non possent commode suum famulatum praestare; Et ideo coqui, pueri Aulici, Aurigae, & similes familiares, qui sine dominorum incommodo nequeunt Ecclesiam adire ad Sacrum audiendum, dicuntur tunc temporis esse servitiis domini necessarii, & sic satisfaciunt praecepto audiendo tunc missam cum suis dominis.

VII. Rogabis primo, an possit in mari, aut in flumine celebrari missa, si absit periculum effusionis sanguinis, & urgeat necessitas, verbi gratia, communicandi infirmum?

Respondeo, communiter negati cum Navar. apud Lug. disp. 20. sect. 6. propter consuetudinem in contrarium, & decentiam. Granad. tamen, necnon Sa, & Henr. apud Bonac. cum eodem Lug. putant, celebrari posse, etiam ut detur commoditas audiendi missam diebus festis, si mare sit tranquillum, & sit alius Sacerdos, qui post consecrationem calicem firmiter teneat, cum nulla in hoc sit indecentia; saepe enim decentius ornatur altare in triremi, quam in litore; Quamvis autem Con. doceat, id fieri non posse sine licentia Papae; putat tamen Granad. in necessitate sufficere licentiam Episcopi; Et de facto quotidie in navibus, quas Augustissimus Imperator in hoc Regno construxit, de licentia Pontificis celebrari absque ulla indecentia, audiunt a quodam istarum Navium Capellano, quin sit opus ullo Sacerdote, qui calicem sustineat; cum calix plumbeum habeat, ac bene ponderosum, ac amplum pedem, ut nullum deest periculum, quod invertatur, nisi forte tempestas sit valde horrida, quo tempore abstinent potius a missa celebranda.

VIII. Rogabis secundo, An peccet mortaliter, qui celebrat in Ecclesia polluta per effusionem sanguinis, vel feminis publicam, & mortaliter malam?

Respondeo cum communi, peccare mortaliter; quia facit contra prohibitionem Ecclesiae in re gravi. Imo debet Sacerdos missam inchoatam relinquere, si nondum inchoatus sit Canon, quando inter celebrandum Ecclesia violatur; incepto tamen Canone, debet illam absolvere. Potest tamen Episcopus, urgente necessitate, concedere licentiam, ut ibi celebraretur ante reconciliationem. Reconciliabitur autem Ecclesia consecrata per Episcopum proprium cum aqua, vino, & cinere a se benedictis, ac verbis, & caeremoniis contentis in Pontificali. Ecclesia vero benedicta reconciliari potest per simplicem Sacerdotem per asperisionem aquae benedictae, ex cap. *Si Ecclesia de consecrat. dist. 2.* sine ulla licentia Episcopi, ut notat Dian. part. 4. tract. 4. resol. 91., ubi docet Superiores Regularium posse suas Ecclesias reconciliare etiam consecratas, ex Avila, Graff., & Navar., quod tamen multi negant concedendo solum eos posse reconciliare suas Ecclesias benedictas.

Ex dictis sequitur, quod si, inchoata missa, superveniat Ecclesiae violatio, possit idem Sacerdos illam reconciliare modo praescripto in Rituali Romano, & missam profequi.

Notandum tamen primo, pollui solum posse Ecclesiam consecratam, vel benedictam, necnon hujusmodi caemeteria, non vero alia templa, aut Oratoria non benedicta, nisi in iis sit altare ad celebrandum, ex Bonac. de Matrim. quaest. 4. punct. ult. num. 91. contra Lugo, & alios apud Tamb. lib. 3. cap. 6. §. 3.

Notandum etiam, Ecclesiam cen-

Pars V.

feri reconciliatam, si in ea Sacrificium post violationem celebretur, ex Henr., Sa, Dian. contra Lug. de Eucharist. disp. 20. sect. 2.; quod etiam probabiliter docent de Calice, quod scilicet remaneat consecratus, si quis forte bona, aut mala fide in eo sacrificet; vestesque Sacerdotales remanere similiter benedictas.

Notandum tertio, pollui Ecclesiam, ita ut non possit in ea celebrari, Primo, propter homicidium in ea factum, etiam si sine effusione sanguinis; Secundo per effusionem sanguinis, aut feminis publicam, & mortaliter malam, atque adeo etiam per actum conjugalem in eo casu, in quo esset sacrilegium. Tertio per sepulturam excommunicati vitandi, aut infidelis; non tamen haeretici, ex Lug.; Quarto per destructionem Ecclesiae, saltem ex majori parte, in quo casu potius dicitur execrari, quam pollui: Polluta autem Ecclesia, censetur pollutum etiam caemeterium contiguum; non tamen e converso; quia pars magis digna trahit ad se minus dignam, non vero ex opposito.

IX. Queritur quinto, quodnam altare requiratur ad Sacrificium?

Respondeo, requiri sub mortali altare vel fixum, vel portatile, seu viaticum, consecratum ab Episcopo proprio, & sede vacante, a vicino- re; Portatile autem constare debet ex unico lapide, super quem saltem major pars Calicis, & patenae consistere possit; Etenim super ipsum esse debent, non solum Calix, & patena, sed etiam alia particulae consecrandae, tum tempore consecrationis, tum etiam usque ad communionem Sacerdotis, quia particulae illae sunt pars Sacrificii, ut notat Lug. de Eucharist. disp. 20. num. 66.: Excusat tamen a mortali Tamb. lib. 2. cap. 5. §. 2. Sacerdotem, qui consecrata pyxide, illam statim reposuit in custodia; quia

M cum

cum remaneat hostia grandior, qua Sacrificium consummetur, non videtur res gravis, abesse parvas; Immo excusaret eundem etiam a veniali, si adesset necessitas expediendi communionem populi.

Notandum primo cum Con. apud Tamb., non requiri cum tanto rigore reliquias in sigillo, seu sepulchro aræ; Quamvis enim in cap. *Si placuit de consecrat. dist. 2.* exigantur; adest tamen in contrarium consuetudo rationabilis; eo quod non sint in promptu tot reliquias pro tot aris: Unde ea verba, *Oramus Te Domine per merita Sanctorum tuorum, quorum reliquias hic sunt*, dicuntur, quia de more solent esse ibi reliquias; ut dicitur, *Dominus vobiscum, Orate Fratres*, etiam uno presente.

Notandum secundo ex cap. *de Altari de consecratione dist. 2.* non licere simplici Sacerdoti celebrare eodem die in altari, ubi Episcopus celebravit, (ut refert Gavant. apud Tamb. quamvis in textu dicatur, *Cantavit*) sine licentia saltem tacita ejusdem; hic tamen Canon videtur in desuetudinem abiisse, ex Lezana.

Notandum tertio, hujusmodi aram non amittere consecrationem, nisi ita frangatur, ut non possit in majori parte superponi major pars calicis, & patenæ, &c.; Sicut calix, & patena suam consecrationem amittunt, & aliæ vestes Sacræ benedictionem, quando inepta redduntur ad usum Sacrificii, non tamen si calix, & patena amittant inaurationem, ex Hurtad., & Tamb. Immo Lug., Laym., Con., Dian., part. 2. tract. 14. resol. 3. contra Azor. Suar., Vasq. Bonac. putant, quod si iterum inaurarentur, non indigeant nova consecratione; (sicut non indiget iterum consecrari Ecclesia, si iterum dealbetur) etsi deceat, quod abluatur aqua benedicta, ex Dian. part. 1. tract. 9. re-

sol. 3. Pyxis autem, & Sphæra, seu Lunula, quæ tangit immediate hostiam consecratam, non indigent consecratione, ut communius docent cum Tamb. contra Dian. part. 1. tract. 15. resol. 3.; quia non præscribitur in jure talis consecratio, nec ponitur in Rituali propria pyxidis benedictio; unde juxta Laym. solum ex congruitate esset benedicenda Debet tamen patena, & cuppa calicis, & pyxidis esse aurea, vel argentea; Et in cap. *Vasa*, & cap. *Ut Calix de Consecrat. distinct. 2.* permittitur, quod sit stannea, si Ecclesia valde egeat; non tamen ex ære, aut aurichalco inaurato; quamvis alicubi etiam ex aurichalco inaurato confici soleat; ut notat Filliuc. tract. 5. cap. 5. num. 129. In Rubrica tamen Missalis præscribitur, ut si patena, & cuppa calicis sint argentea, etiam sint inaurata. Sed Granad. apud Tamb. putat, non requiri inaurationem hanc sub mortali; Immo forte nec sub veniali, quia usus obtinuit, ut sint ex solo argento. Unde fit, quod sine mortali possit celebrari in patena inaurata, etiam quando aurum est corrosus.

X. Queritur sexto, quænam vestes ad Sacrificium requirantur?

Respondeo, Vestes Sacerdotales sub mortali requisitas ad celebrandum esse amictum, albam, cingulum, (quod potest esse ex serico, aut lana) manipulum, stolam, & casulam, quæ omnia debent esse benedicta ab Episcopo, ex cap. *Vestimenta de Consecrat.* Quod si non essent benedicta, vel essent enormiter, aut valde attrita, aut immunda, mortaliter peccaretur. Excusat aliquando a mortali parvitas materiæ, ut si quis sine cingulo benedicto sacrificaret: ut multi probabiliter docent contra Suar., Vasq., & alios plurimos apud Dian. part. 2. tract. 13. resol. 68. Potest etiam aliquis uti stola pro manipulo, & vi-

ce versa; quia vestes istæ non habent determinatam formam. In necessitate ex Ledesm., & Fill. apud Trull. liceret quidem celebrare absque aliqua ex vestibus minoribus, videlicet stola, cingulo, amictu, vel manipulo; at sine majoribus, idest alba, & casula non licet: Necessitas autem sufficiens ad celebrandum sine aliqua ex vestibus minoribus probabiliter esset ex Dian. part. 2. tract. 14. res. fol. 68., necessitas audiendi, vel celebrandi Sacrum die festivo, fervor devotionis, necessitas elemosynæ in Sacerdote non divite, &c. At sine vestibus majoribus, ne ad dandum quidem viaticum infirmo, licitum est celebrare. Immo ex Cajet. apud Trull. neque ob metum mortis, eo quod fieri non possit absque scandalo, & periculo magnæ irreverentiæ: Quod tamen Navar., & Hurt. apud Bonac. negant.

Notandum hic, Guardianos, & Custodes Fratrum Minorum ex privilegio Leon. X. apud Tamb. posse benedicere corporalia, vestimenta, & reliqua ornamenta ad cultum divinum pertinentia, tam suæ Ecclesiæ, quam undecumque delata: Superiores tamen Societatis possunt hoc privilegio uti solum pro proprio usu; ut habetur in Compendio privilegiorum Societatis.

Notandum præterea ex Trull., Bonac., & aliis, vestes Sacras amittere benedictionem, non solum quando ita sunt attritæ, ut non sint amplius aptæ ad suum usum, sed etiam quando non remanet propria forma; Quare si ab alba abscindatur manica, hæc amittit benedictionem, quam non acquirit, si deinde eadem manica eidem albæ affluatur: Sicuti calix non tornatilis amittit consecrationem, si pes frangatur, & dividatur a Cuppa: At si calix sit tornatilis, non amittit consecrationem, si separetur a cuppa; quia

in tornatili sola cuppa consecratur, ut notat Busemb. Cingulum vero non amittit benedictionem, si aliqua ejus pars remaneat apta ad cingendum; quod si ei addatur alia pars minus apta, tunc totum cingulum erit benedictum, quia accessorium sequitur principale: Si vero neutra pars cinguli erit apta ad cingendum, neutra pars benedictionem servabit, ut notat Tamb. Putat tamen Dian. part. 1. tract. 14. res. fol. 58.; quod sine mortali possit utraque ista pars cinguli neci, & ea possimus uti; quatenus plures Doctores censent ratione parvitatis materiæ non esse mortale celebrare sine cingulo benedicto, ut diximus; Immo Dian. loc. citat. putat, nec esse veniale in casu necessitatis audiendi Sacrum die festo, &c.

Notandum tertio, paramenta benedicta lacera, aut vetustate consumpta debere igne consumi, & non adhiberi ad usus profanos, ex Cap. *Altaris de consecrat. dist. 2.*: Quamvis Pal. tom. 2. tract. 8. disp. 1. punct. 6. cum Tamb. lib. 1. cap. 2. §. 3. putet, ne veniale quidem esse, ea ad profanos usus deputare, mutata jam forma; tum quia consecrationem amittunt; tum etiam quia non constat directe de hujusmodi prohibitione; unde poterit calix contractus verbi gratia, & alba dissuta ad alios usus deservire.

XI. Quæritur ultimo; Quænam sint alia ad Sacrificium requisita?

Respondeo, requiri primo super altare ex Rubricis Missalis, præter corporale tres mappas; Suar., & Valq. docent sufficere duas, aut ex Præp. unam duplicatam; in necessitate autem ex Azor., & Laym., satis est etiam una simplex, etiam non benedicta, quæ deinde aliis usibus redatur.

Secundo requiritur Corporale lineum, (quamvis in extremitatibus

M 2 pos-

possit esse sericum, &c. & benedictum ab Episcopo, vel privilegiario, (juxta modo dicta de vestibus Sacerdotalibus) quod non indiget nova benedictione, si lavetur, nisi notabiliter rumpatur: Communiter autem docent ex Lug., & Gavant. apud Busemb. peccare mortaliter, qui utitur illo notabiliter immundo. Requiritur etiam cum Corporali palla lineae, qua parte tegit calicem, similiter benedicta.

Tertio, Purificatorium lineum, non tamen necessario benedictum, ex Lug., Suar. contra Laym., cum nulla ejus benedictio reperiat in Ritualibus.

Quarto, Missale continens saltem Canonem; quamvis ex Laym. Ledesm. apud Dian. part. 1. tract. 14. resol. 46., quando non reperiretur, posset sine Missali celebrare ille qui est moraliter certus non errandi. Lug. etiam, Dian., Tamb. excusant probabiliter eum, qui propter visus debilitatem legere non potest, si sine missali celebret, dummodo vel memoriter legenda sciat, vel ab alio Sacerdote adjuvetur.

Quinto, Crux, non tamen sub mortali: Alii contra Gavant. putant, non requiri, ubi servatur clausa in Tabernaculo Eucharistia; Certe non requiritur, ubi est expositum Sacramentum, quia est palam ipse Dominus crucifixus: sufficit etiam contra Gavant. Crucis, vel crucifixi imago solum depicta.

Sexto, Minister masculus, ex Navar., Fagund. sub mortali. In necessitate tamen gravi, verbi gratia diei festi, posset ex Nugn., & Sylvest. contra communem apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 44. adhiberi femina, quia quando in jure dicitur, *Nulla femina presumat ad altare accedere, aut Presbytero ministrare*, non videtur intelligendum de tempore gravis necessitatis, tunc enim femina

non praesumit, sed ex commissione Sacerdotis ministrat. Verum in tali casu poterit ipse Sacerdos sibi respondere sine alio Ministro, ex Sa., Bonac., Dian. resol. 43. Non est tamen prohibitum, quod Moniales respondeant ex choro, quando masculus ministrat circa altare.

Septimo, duplex candela cerea accensa, & quidem sub mortali, ex Vasq., Regin., Fagund. In necessitate autem probabiliter ex Zanard., Azor., & aliis apud Dian. loc. citat. resol. 45. sufficit unum lumen adipis, vel olei, secluso scandalo. Numquam tamen licet celebrare sine lumine; Unde Fagund. docet apud Busemb., quod si ante consecrationem lumen extingatur, debeat missa relinqui, etiam in necessitate dandi viaticum moribundo. Cereus in consecratione accendendus non requiritur sub mortali, sed solum, ut rubricae observentur.

Demum requiritur pallium in fronte altaris, seu antependium, pulvillus, candelabra, bursa, velum, campanula pro tempore elevationis hostiae, manutergium, non tamen benedicta; quae si desint, possunt ex profanis congruenter mundis accipi, & deinde priori usui reddi. Pallium tamen ex Sylv. non videtur simpliciter necessarium; quando scilicet habetur vel praestantia lapidis, vel paupertas; dummodo altare sit decenter constructum; nec sub mortali est necessarius pulvillus, cereum, & campanula pro elevatione, &c.; immo ne sub veniali quidem, ex Perfic., & Tamb., si commode haberi nequeant.

ARTICULUS VII.

De ritu in celebratione servando.

- I. Num sit mortale negligere Rubricas in Missali præscriptas?
- II. Num teneatur Capellanus Missas votivas juxta devotionem dantis stipendium celebrare, si non consonent Rubricis?
- III. Num saltem possit aliquando missas hujusmodi celebrare?
- IV. In quibus casibus licite missa interruptitur?
- V. Quomodo supplendi substantiales defectus, aut errores facile occurrentes in celebratione Missæ?
- VI. Quid si Sacra species evomantur?
- VII. Quomodo supplendi defectus accidentales?
- VIII. Quid si particula Hostia remaneat in fundo calicis, aut palato adhareat?

Ritus, qui in missa observantur, alii consistunt in actione, ut genuflexio, pectoris tussio, immixtio aquæ cum vino, &c.; alii in verbis, ut orationes, & alia verba, quorum aliqua submissa voce, alia elata dicenda sunt, prout in Rubricis præscribitur: Omnes hujusmodi ritus convenienter adhiberi certa fide tenendum est ex Suar., cum pertineant ad religiosum cultum, ad reverentiam tanti Sacramenti, ad devotionem fidelium, & Apostolorum traditioni sint conformes, ex Trid. sess. 23. cap. 4.

Quæritur nunc primo, an sit mortale negligere Ritus, seu Rubricas in Missali præscriptas?

Respondet, communiter cum Azor., Suar., Bonac. hic quæst. ult. punct. 7. §. 3. apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 55. docere, quod juxta probabiliorē sententiam peccetur

Part. V.

mortaliter negligendo hujusmodi rubricas, quando parvitas materiæ non excusat; quia in constitutione Pii V., quæ habetur initio Missalis, dicitur, *Stricte præcipi omnibus, & singulis in virtute Sanctæ obedientiæ, ut missam juxta ritum, modum, ac normam, quæ in missali habetur, decantent, aut legant.* Quare juxta communem apud Suar. disp. 63. sect. 3., Fill., Trull. disp. 11., omittere voluntarie aliquod eorum, quæ præscribuntur, in materia gravi est mortale; in levi vero veniale. Verum Tamb. lib. 2. cap. 6. ex Lug., Gavant., & aliis distinguit duplex genus Rubricarum; ita ut aliæ sint Præceptivæ, aliæ Directivæ: Dicuntur Præceptivæ illæ, quæ continent aliquod, quod ex jure, vel legitima consuetudine graviter jubetur; verbi gratia de jejunio ante celebrationem missæ, de integritate Sacrificii, de loco, ara, vasis, & vestibus sacris, de materia Sacramenti, de azymo in Ecclesia latina, de reverentia debita, & similibus: Dicuntur vero directivæ reliquæ, de quibus non constat apud Doctores, quod graviter præcipiantur: Quare sine onere peccati mortalis præscribitur, verbi gratia, orare ante, & post missam, numerus orationum, &c., dummodo non negligantur cum scandalo, aut contemptu; ad quem contemptum reducit Gavant. in Rubricas Missalis part. 3. tract. 11., negligentiam illam intolerabilem, qua quis non curat eas ut plurimum non servare, quia implicite videtur eas contemnere. Equidem tamen existimo, quod possit aliquis ut plurimum eas negligere sine contemptu saltem gravi, atque adeo in tali casu non peccabit graviter ratione contemptus; sed peccabit graviter, quia cum illæ præcipiantur a Pio V., ut diximus, *In virtute Sanctæ obedientiæ*, quando aliquis ut plurimum eas negligit, non excusatur a parvitate materiæ. Non

M 3 ne:

nego tamen, probabilem esse sententiam Doctorum, quos citavimus cum Bonac., quod secluso gravi contemptu, & scandalo, vel animo inducendi novum ritum, non sit mortale negligere nonnullas Rubricas directivas, & secluso contemptu levi, aliquando nec esse veniale; si scilicet huiusmodi Rubricae videantur esse tantum doctrinales, nec inducant praecipuum, sed instructionem, & consilium praebent, ut loquitur Dian. part. 1. tract. 14. resol. 70., & Croix num. 410. Veniale autem ex indecenti irreverentia, & levi scandalo, si saepe negligentur, declinari non potest.

Ex dictis sequitur primo, esse mortale omittere Epistolam, Euangelium, aut partem notabilem Canonis, verbi gratia Communicantes, &c., quia istae censentur materia gravis: (quamvis non teneatur privatim recitare Epistolam, vel Euangelium, qui celebrat missam solemnem, ex Dian. part. 1. tract. 14. resol. 42., quia nullibi reperitur hoc praecipuum, etiamsi usus sit in contrarium) Contra vero esset veniale omittere voluntarie materiam levem, etiam in Canone; Idemque multi censent apud Suar. disp. 59. si omitteretur in consecratione particula *Enim*; Sic etiam omittere *Credo*, & *Gloria*, quia non sunt partes simpliciter necessariae ad missam, ut notat Dian. loc. citat. resol. 59. ex Fill. contra Nugn. Unde si inadvertenter omitterentur, regulariter non sunt repetenda, cum non possit id fieri sine nota.

Sequitur secundo, peccare mortaliter juxta gravitatem materiae Sacerdotem, si adderet in missa ex devotione novas preces, praesertim publicas; cum id in Missali prohibeatur: Et ex declaratione Sacrae Congregationis Cardinalium peccaret mortaliter, qui in Canone Missae, pro nomine Episcopi, poneret nomen Ge-

neralis suae Religionis, non quia de se res sit gravis, sed quia videtur, id fieri in contemptum Episcopi: Contra vero, si ut privata persona secreto aliquod recitet, verbi gratia, *Pater*, & *Ave*, *Miserere*, &c. ex Tamb. propter levitatem materiae, solum venialiter peccaret; At mortaliter peccaret ex Bonac. apud Busemb., si adderet quid notabile.

Sequitur tertio, esse mortale omittere oblationem hostiae, vel calicis, quia censetur materia gravis. Quando tamen facta oblatione hostiae majoris, adduntur aliae particulae, Gavant. putat, posse eas consecrari, si mentaliter offerantur; dummodo offerantur paulo post oblationem hostiae grandioris; quamvis Tamb. part. 2. cap. 5. §. 2. putat, posse consecrari, si opus sit, etiamsi remote ab oblatione adducantur.

Sequitur quarto, peccare solum venialiter, qui voce depressa recitat, quae alta voce dicenda sunt. Quamvis Navar. putet, quod mortaliter: Sed Tamb. cum communiori, quod ne venialiter quidem, cum id faciant passim timorati. Illud certe notandum, quod in Rubrica praecipitur, vocem non esse ita efferendam, ut negotium faceat aliis Sacerdotibus ibi celebrantibus: Multi etiam docent apud Mendo in Epitome, quod qui adeo elata voce verba consecrationis proferret, ut per quadraginta passus audiretur, peccaret mortaliter. Notandum tamen hic, Pium V. permisit aliquos ritus peculiare in aliqua particulari Ecclesia, quos per ducentos saltem annos consueverat observare; permisitque iisdem Ecclesiis, ut de consensu Praelati, totiusque Capituli possent Missalis Romani ritus amplecti.

II. Quiritur secundo, An teneatur Capellanus celebrare missas votivas, quas exigit, qui dat stipendium, quando eas Rubrica non permittit?

Re-

Respondeo cum communi apud Dian. loc. citat. resol. 31., quod, per se loquendo, peccat non celebrando missas promissas, eo quod infideliter agat; non peccat tamen, si illas non celebret, quando a Rubrica non permittuntur, etiamsi sub juramento eas promiserit; quia nulla promissio etiam jurata obligat, si sit de re interdicta per legem. Immo notat Alcozer. apud Trull., quod in tali casu nec debeat fieri commemoratio missæ votivæ; quia abunde satisfacit per missam illius diei, quam exigunt Rubricæ; & melius satisfacit intentioni petentis hujusmodi missas; cum Ecclesia corrigat ejus intentionem juxta Rubricas Missalis. Addit Bonac. hic quæst. ultim. punct. 7. §. 3. num. 4., & Trull. dub. 21., quod Sacerdos, a quo, verbi gratia, peteretur missa votiva longa de Passione, abunde satisfaceret, si celebraret de Sancto, de quo eo die celebratur officium, etiam semiduplex, aut infra octavam, immo etiam simplex; quia ubi velit se conformare Rubricæ Missalis, omittendo missas alias, quæ petuntur, secluso scandalo, non peccat, ut docet Suar. disp. 83. sect. 3. Immo ex cap. *Quidam Laicorum de celebratione missarum*, celebranda est missa de eo, de quo fit officium, & reprehensibile est Sacerdotibus ad instantiam laicorum dimittere missas proprias propter peculiare ex devotione: Quamvis enim profit, verbi gratia, defuncto magis missa de Requiem, quæ petitur, secundum preces ab Ecclesia impositas ad hunc finem, quam alia de Sancto eo die occurrente: tamen Sacrificium, quæ sacrificium est, ex opere operato æqualiter prodest, & defectus missæ petitiæ compensari potest devotione, & intercessione illius Sancti, cujus missa celebratur. Ita etiam Azor., Sâ, & alii apud eundem Bonac., & Dian. loc. citat. resol. 31. Et ratio ulterior

est, quia quamvis, verbi gratia, in Rubricis permittatur dicere missam votivam in festo semiduplici; at requiritur justa causa; non censetur autem sufficiens causa petitio cujuscumque, ita ut semper mutetur missa, quæ eo die præscribitur; Unde fit, quod si petatur missa votiva, satisfieri aliquando possit etiam per missam feriæ currentem; quia ille affectus conformationis, & obedientiæ ad leges Sacras, & specialis devotio posset compensare fructum, qui proveniret dicendo missam votivam.

III. Rogabis, an saltem possit citra culpam Capellanus nonnullis diebus celebrare missas votivas, quæ petuntur, si adversentur Rubricis Missalis?

Respondeo, quod si velimus sequi opinionem probabiliorē, & communiorē, quod scilicet Rubricæ Missalis obligent sub mortali, quando non excusat parvitas materiæ, certe non poterit Capellanus adversus Missalis Rubricas dicere, verbi gratia, missas votivas, aut de Requiem in die Dominico, aut festo duplici, aut aliis feriis, & octavis privilegiatis; ut proinde peccet venialiter transgrediendo in materia levi Rubricas; peccet vero graviter, si eas in materia gravi, aut ut plurimum transgrediatur; At si malimus sentire cum Gavant, & aliis apud Tamb., & Dian. part. 1. tract. 14. resol. 70., quod scilicet, ut diximus num. 1. plurimæ Rubricæ hujusmodi sint doctrinales, & directivæ, quæ consilium, non præceptum præbent; profecto poterit aliquando propter petentis missam specialem devotionem sine culpa, etiam levi, ex Suar. apud Tamb. lib. 2. cap. 6. num. 6., unam, aut alteram Rubricam hac in re non observare, secluso scandalo; Quod certe non vitaretur, si, verbi gratia, die Paschæ aliquis celebraret missam de Requiem. Præceptum autem in virtute Sanctæ obedientiæ la-

tum a Pio V. servandi Rubricas Missalis videtur ex Bonac. strictius obligare in missis solemnibus, ac publicis, quam in privatis, cum in privatis esset mortale, si, verbi gratia, ordo missae inverteretur, aut si omitteretur aliquod notabile, quod faciendum praescribitur; At si una missa pro alia diceretur, non semper esset culpa; quia tunc non praetermittitur ordo missae, nec id sapit mutationem ritus, cum pro una missa approbata dicatur alia missa similiter approbata. Nec videtur esse latum praecipuum proprie, & in rigore dicendi missam de festo, aut de feria; Nam cum Sacerdos non teneatur hodie missam dicere, non est cur obligetur ad dicendam hanc determinate, ut rationatur Trull.; Secus autem dicendum de divino officio, quia datur praecipuum & de dicendo officio, & de tali officio dicendo: Quare certum est, non esse saltem mortale dicere diebus, verbi gratia, Apostolorum aliam missam, secluso scandalo, ut notat Dian. loc. citat. resol. 30., & aliquando ex gravi causa, nec est veniale; ut si his diebus exponatur solemniter Venerabile Sacramentum, & dicatur missa votiva de Sacramento, cum commemoratione festi duplicis, aut Dominicae; aut si solemniter celebretur in gratiarum actionem, vel pro necessitate pluviae ingruentis, belli, pestis, &c., vel pro eo, qui iter periculosum aggreditur; aut si quis celebret in Ecclesia, in qua agitur dies festus loci proprius, ut notat Busemb. ex Gavant; vel si cadaver insepultum sit praesens in Ecclesia: Immo si quis ducatur non modica devotione ad dicendam aliquam missam, possit sine culpa, etiam veniali, illam dicere, etiam occurrente aliquo festo duplici, ut habet Tamb. loc. citat., cap. 6. num. 11., saltem quia probabilis est sententia Suar. disp. 83. sect. 3., quod

in missis privatis ne leve quidem peccatum sit sine causa celebrare aliquando aliam missam a corrente, etiam si currens sit duplex, quia non putat haberi de hac re Rubricam praecipivam, & timorati sine scrupulo id faciunt. Hinc qui diu stare propter aegritudinem non potest, poterit dominica palmarum, & tribus diebus sequentibus recitare privatim missam votivam de Passione ex Tamb. loc. citat., quamvis Dian. part. 9. tract. 8. resol. 53. ex declaratione Cardinalium doceat, id sine causa non esse permittendum.

IV. Quaritur tertio, in quibus casibus liceat missam interrompere?

Respondeo, licere primo, si ingruat incendium, terramotus, hostes, &c., praesens tamen scandalo, & periculo contemptus; ita ut, quo partes missae sunt propinquiores consecrationi, & communioni, eo majus periculum motus requiratur. Facta tamen consecratione, si non potest missa perfici, statim sumantur species Eucharisticae, si vacet, omissis caeremoniis intermediis, ex Villal., & Trull.

Secundo, si Sacerdos deficit ante consecrationem, debet missa interrumpi; post consecrationem vero etiam solius hostiae debet Sacrificium eodem die perfici ab alio Sacerdote, si haberi possit: Secus sumi debent altero die species consecratae in altero Sacrificio: Quamvis Tamb. lib. 2. cap. 8. putet, posse sequenti etiam die perfici illud Sacrificium, quando deest, aut longe distat, qui eodem die illud perficiat; possitque perfici etiam ab excommunicato, suspenso, &c., si desit Sacerdos aptus. Tertio, si Sacerdos ante canonem recorderetur se non esse jejunum, aut esse in mortali, vel censura innodatum, debet desistere, si possit, sine scandalo, aut sui diffamatione: Quod tamen vix accidere potest, ut notat Bonac. qu.

6. punct. 1.; unde fere semper in his calibus missa est perficienda concepta contritione, &c. Quarto, si vinum, vel hostia veneno inficiantur ab aliquo animali, verbi gratia ab Aranea, ante consecrationem, debet vinum, vel hostia mitti in piscinam, & novum apponi, mente illud offerendo; Quod si contingat post consecrationem, debet illud animal abluui, comburi, & cineres una cum ablutione in Sacrarium mitti; Sanguis vero si non possit citra periculum vomitus, vel salutis sumi, debet honeste conservari, donec corrumpatur, & tunc mitti in Sacrarium: Vel potest panno imbibi, exiccari, & combusto panno, cineres in Sacrarium mitti. Interim abluto calice, debet novum vinum cum aqua imponi, & incipiendo a *Simili modo postquam canatum est*, prosequi Sacrificium. Idem dicas proportionaliter de hostia; Notatque Gavant. cenferi hæc venenata, si fulmine tangantur. Quinto, si Sacerdos ante consecrationem advertat, aquam calici non imposuisse, debet imponere; non tamen post consecrationem, quia non est de necessitate Sacramenti; Sexto, si quis post consecrationem advertat consecrasset acetum, vel aquam, debet hæc in piscinam mittere, quando advertit esse aquam, etiam si aliquid illius ebiberit; (cum non debeat eam projicere, ne projiciat particulam hostiæ consecratæ, & indecens est, aquam in calicem expuere, ut notat Con., & Trull.) & consecrare calicem, ut alias diximus, juxta Rubricas Clem. VIII.: Expediit enim erit, præsertim in præsentia populi, novum vinum, & aquam imponere, mente offerre, & consecrare, incipiendo a *Simili modo postquam canatum est*, & sumere; Quamvis D. Th. putet juxta Rubricas Pii V. novam hostiam etiam, & vinum esse consecrandum, incipiendo a *Qui pri-*

die, perinde ac nihil consecratum esset, ut notat Trull. dub. 23., & Dian. resol. 70., & idem proportionaliter docet, si advertat, hostiam consecratam non esse triticeam. Sed Rubricis Clementis VIII. potius adhærendum, utpote posterioribus, quam sint Rubricæ Pii V.

V. Quaritur quarto; Quid faciat Sacerdos, si advertat aliquid essentielle formæ omisisse, aut si dubitet, an habuerit intentionem consecrandi?

Respondeo: Conveniunt universim Doctores, quod teneantur Sacerdotes vitare omnes defectus, & si quid ex substantialibus omiserint, supplere juxta regulas Missalis. In dubio autem proposito dicendum, quod si Sacerdos certitudinem moralem habeat, se omisisse aliquid essenziale formæ, aut quod ne virtualementem habuerit intentionem consecrandi, tunc debeat iterum consecrare, repetendo secreto totam formam supra eandem materiam cum intentione debita, dummodo id contingat ante sumptionem; immo post sumptionem hostiæ, si advertat, defectum esse in sola consecratione calicis, debet idem facere; At si defectus fuit in utraque specie, post sumptionem, non debet iterum consecrare, cum non sit jejunus, ut notat Trull. Quod si non habeat certitudinem moralem, sed solum dubium, prudens tamen, notabile, & rationabile, debet repetere verba consecrationis sub conditione, saltem mente retenta, ex Suar. disp. 83, loc. citat., quia defectus est substantialis; Quod etiam dicendum, si certo sciat, omisisse aliquod verbum in consecratione, de quo dubitatur apud Doctores, an sit essenziale; ut notat Bonac. punct. 10. num. 12.; Qui addit ex Henr.; quod si Sacerdos dubitet prudenter, an habuerit intentionem consecrandi particulas pro communionem populi, nec possit dubium prudens

de-

deponere per rationem probabilem ex iis, quæ diximus quæst. 4. in calce artic. 3., debet illas aut sumere post consumptionem utriusque speciei, aut relinquere, ut alius Sacerdos deinde in missa eas consecret sub conditione.

Ex quibus sequitur primo, quod Sacerdos, qui malitiosè noluit hostiam consecrare, consecravit tamen calicem, sed post sumptionem calicis ipsum pœnitet erroris, debeat hostiam consecrare, etiamsi non sit jejunus, ut Sacrificium sit perfectum: (nisi aliud tamen suadeat necessitas vitandi scandalum) Ratio est, quia præceptum divinum de integritate Sacrificii fortius est præcepto ecclesiastico de jejunio naturali: Contra vero, si neutrum consecravit, non debet quicquam consecrare, quando jam non est jejunus, ut notant etiam Suar., & Bonac.

Sequitur secundo, quod si totum vinum consecratum e calice effundatur, ita ut nihil remaneat, debet pariter novum vinum consecrari modo dicto: Idemque similiter observandum, si hostia dispareat vento, aut ab aliquo animali subtrahatur: Quod si difficillime nova hostia possit haberi, quia quod est multum difficile, reputatur moraliter impossibile, & strictius obligat jus naturæ de vitanda offensione populi, quæ sequeretur, quam jus divinum de integritate Sacrificii; ideo tunc in una tantum specie Sacrificium perfici debet, prætermittendo, juxta Rubricas Missalis, verba, & signa, quæ pertinent ad speciem deficientem.

Notandum tamen, quod Sanguis eadens super corporale, vel super lineum debeat lavari super calicem, & ablutio nisi sumatur ab eodem Sacerdote, debet projici in piscinam; quod etiam fieri debet, si super tapetum, vel alium pannum cadat: at

si cadat super aram, debet a Sacerdote sorberi, deinde lapis lavari, & ablutio in piscinam mitti. Si cadat super tabulam, debet lambi, & abradi; sicut etiam debet abradi, si cadat super terram, & quod abraditur comburi, & cineres in piscinam condi. Quod si sacra hostia super terram, vel super tabulam, &c., cadat, sumpta reverenter hostia, locus mundetur, aliquantulum abradatur, & abrasio in Sacrarium mittatur; si ceciderit super lineum, aut pannum sericum, &c., diligenter lavetur, & lotio in Sacrarium mittatur: poterit autem lavari a Clerico, vel Sacrista, a quo lavari possunt corporalia: Solum si effundatur sanguis, ablutio fieri debet a Sacerdote, vel saltem, si ille desit, a Diacono, quia tangendus est sanguis, qui in panno imbibitur; quod non contingit in lotionem purificatorii, quia aut sanguis non fuit in eo imbibitus, aut est exiccatus; Præterquamquod non datur lex universalis de eo, quod raro, & per accidens occurrit; unde purificarium etiam a Sacrista lavari potest. Demum si hostia cadat intra pectus fœminæ, quia habenda est ratio decentiæ, & honestatis, ipsa potius melius debet illam accipere, & in pyxidem mittere, & si deperdatur aliquod fragmentum, committatur Angelis, & Deo; quod etiam faciendum, si Sacerdos videat fragmentum aliquod in pectus mulieris, aut intra barbam viri cadere, nec possit sine gravi turbatione illorum, & adstantium offensione illud perquirere: hæc enim pati voluit, qui dignatus est nobis sese in cibum dare. Certè si hostia tangat barbam vel communicati, vel celebrantis, debet barba ter lavari juxta Rubricas, & consuetudinem, non vero radi, & comburi, ut notat Trull.; lotio autem debet in Sacrarium mitti: Quando ta-

men sequeretur non modica turbatio viri ex tali lotionem, eo quod ipse non adverterit ad talem contactum Sacrae hostiæ, putat Tamb. contra Dian. part. 10. tract. 12. resol. 10., omittendam esse talem lotionem, quia præstat vitare turbationem fidelium, quam Rubricarum apicem observare; possumus enim uti Epicheja, rationabiliter interpretando mentem Legislatoris, quod voluerit talem casum excipere.

VI. Rogabis, quid, si contingat, quod Sacrae species evomantur?

Respondeo, quod si judicentur corruptæ, totus vomitus debet comburi, & cineres in Sacrarium projici; Sin appareant integræ, debent reverenter assumi, ut dicitur in Rubricis Missalis num. 14., nisi nausea habeatur; aliter separentur, & in loco Sacro reponantur, donec corumpantur; deinde comburendæ sunt, & cineres in Sacrarium projiciendi. Non est autem illicitum provocare vomitum, quando quis advertit, quod species Sacramentales a se sumptæ veneno fuerint infectæ; & quod nisi statim evomantur cum cibo, imminet periculum grave mortis, ut notat Tamb. de Commun. cap. 3. §. 4.

VII. Quæritur sexto; quando quis paululum in missa procedens advertit, se aliquid omisisse, tenetur ne illud repetere?

Respondeo cum Suar., & Trull., regulariter loquendo, defectus accidentales, postquam commissi sunt, non esse supplendos; ut si quis omisit Gloria, vel Credo, &c.; quia non sunt de substantia, & si repeterentur, facile aderit scandalum, aut nota, & invertitur ordo missæ: dixi tamen, Regulariter, quia si parva esset mora, & omisium esset aliquod notabile, non est inconveniens, imo necessarium ex Suar. disp. 85. sect. 2. §. 2., quod repetatur, præsertim in iis, quæ secreta dicuntur.

VIII. Quæritur ultimo; quid faciat Sacerdos, si sumpto calice, remaneat particula in fundo calicis?

Respondeo, posse vel digito illam ad calicis labrum perducere, & sumere, vel infundere vinum, & totum sumere, ut habetur in novo Missali: Quod si prima vice non potuit sumi, potest iterum novum vinum infundi, ut sumatur: quod idem dicendum, si hostia conglutinetur palato Sacerdotis; nam non censetur tunc Sacerdos communicare non jejunus, prout notat Lugo disp. 15. de Euchar. sect. 7. num. 79.; præstatque id facere, quam digitum ori imponere ad trahendas species agglutinatas palato.

ARTICULUS ULTIMUS

De Missæ Stipendio.

- I. *Qua de causa Stipendium pro Missa licite sumatur?*
- II. *Justum Missæ stipendium quodnam sit?*
- III. *Num diebus festis accipi possit stipendium majus, quam diebus profestis?*
- IV. *Possit ne pro eadem Missa duplex stipendium accipi, alterum scilicet pro Officiatura, alterum pro applicatione Sacrificii?*
- V. *Quid si alter petat Impetrationem; alter Satisfactionem Sacrificii?*
- VI. *Num possit Beneficiarius, vel Capellanus, si per alium satisfaciatur, dare illi solum consuetam elemosynam pro Missa?*
- VII. *Sub gravi Sacerdos, qui per alium celebrat, universim tenetur illi integram elemosynam manualement tribuere.*
- VIII. *Num Rectores Ecclesiarum possint aliquid sibi retinere pro expensis necessariis ad celebrandum?*
- IX. *Si quis plura exigua stipendia accipiat, promittendo singulis Sacrificium,*

ficiam, poterit ne eandem Missam pro iis omnibus applicando, obligationi suae satisfacere, si necessitate ductus id promiserit?

X. Videtur id non licere cum secundum se, tum etiam ex decreto Urbani VIII.

I. **P**Lurima huc spectantia diximus art. 5. ; Quærimus nunc, qua ratione stipendium accipi pro Missa possit? Quodnam sit justum Missæ stipendium? Num possit duplex stipendium aliquando pro eadem missa accipi? & alia his affinia; omittentes quæ olim apud Doctores agitabantur, sed post decretum Urbani VIII. de Celebratione Missarum, cum declarationibus Sacrae Congregationis, sunt jam extra controversiam; sicut etiam post proscriptionem octavæ, nonæ, ac decimæ Theses factam ab Alex. VII., in quarum expositione plurima diximus in Trutina Thesium damnatarum. Theses autem a Pontifice proscriptæ sunt huiusmodi: Octava, quæ habet: *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem missa licite accipere applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, idque post decretum Urbani VIII. Pariter nona, dicens: Post decretum Urbani VIII. potest Sacerdos, cui missa celebranda traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta: Et decima, ubi dicitur: Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre: Neque etiam est contra fidelitatem, cum promissam promissione etiam juramento firmata danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.*

Quæritur nunc primo, quibus titulis accipi possit stipendium pro missa absque labe Simonie?

Respondeo, certum esse, quod si stipendium recipiatur ut pretium ipsius

fructus spiritualis, sit vera simonia; sicut etiam si recipiatur ut pretium laboris necessario requisiti ad sacrificandum. Quando enim talis labor missæ intrinsicè venderetur, censetur ipsa missa vendi, ut Doctores docent communiter in de Simonia. Habetur enim in cap. *Si quis obseceris* quaest. 3. *Qui horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum in venditum derelinquit.* Quare potest stipendium accipi, vel pro sustentatione Sacerdotis, juxta illud, *Qui altari servit, de altari vivet:* Nam sicut artifex, verbi gratia Pictor, dicitur gratis pingere, si in domo tua sit, nec aliud a te habeat præter sustentationem; ita dicitur gratis celebrare Sacerdos, si accipiat solum stipendium pro sustentatione. Vel potest accipi stipendium propter circumstantias aliquas extrinsecas, verbi gratia, quod sacrificet in tali loco distanti, tali tempore incommodo, &c. Vel demum, ut elemosyna, vel ut donum liberaliter datum.

II. Quæritur secundo, quodnam sit justum missæ stipendium?

Respondeo cum Suar. disp. 86. sect. 2., & aliis apud Trull. dub. 52., justum stipendium non esse taxandum, habita ratione congruæ sustentationis; nam actio sacrificandi non exigit integrum diem; unde potest Sacerdos etiam in aliis exercitiis occupari, ut lucretur, & habeat, unde sustentetur, verbi gratia, concionando, cantando in Choro, &c. Præterquamquod ex usu, & præscripto Ecclesiæ nemo potest ad Sacerdotium ascendere, nisi aliunde valeat se congrue sustentare; quare illud stipendium dicitur justum, quod est a Superiore taxatum. Ratio est, quia licet stipendium non sit pretium, servat tamen pretii proportionem, quatenus in ea servanda est ratio justitiæ: unde sicut in temporalibus illud dicitur pretium justum, quod

quod est taxatum a Principe ; ita in casu nostro .

Dubium tamen est , an Religiosi exempti teneantur stare taxæ factæ ab Episcopo ? sicut eadem ratione quaeritur apud Doctores , An Ecclesiastici teneantur stare taxis , & metis in pretio rerum , quas Principes sæculares legitime taxant ? Communiter cum Vasq. , Molin. affirmant apud Pal. lib. 1. tract. 3. de legib. disp. 1. punct. 24. num. 6. (quamvis Navar. apud Tamb. putet , ad id non obligari sub mortali) Ratio est , quia posita tali taxa , illud est pretium justum , atque adeo si plus accipiatur , contra justitiam accipitur .

III. Quod si missæ stipendium non fuerit a Superiore taxatum , illud dicitur justum , quod communiter receptum est ; ita ut supra illud exigi non possit ; quamvis possit Sacerdos contentus esse de minori stipendio . In Italia justum stipendium est argenteus : In diebus autem festivis in Diœcesi Mediolanensi permittitur duplex argenteus , teste Bonac. punct. ult. num. 13. ; alibi argenteus cum dimidio . Dian. tamen part. 1. tract. 14. resol. 9. docet , opinionem hanc , quod scilicet possit majus stipendium accipi die festo , damnatam esse in decreto Sacrae Congregationis §. 3. Quod tamen Tamb. loc. cit. negat , siquidem ibi solum veratur , ne die festo recipiatur stipendium duplicatum ; qui tamen accipit duos carolenos die festivo , non dicitur accipere duplicatum stipendium , nec majus justo , ubi pro die festo taxatur vel a superiore , vel a consuetudine duplex argenteus ; sicut enim rerum pretia decrescunt , quando pauci sunt emptores , crescunt vero , quando emptores multiplicantur ; ita justum missæ stipendium (quod ad normam pretii regulatur , quamvis pretium non sit) diebus feriatis potest esse minus quam festivis , quando

ad populi commoditatem multi missas quaerunt . Distinguit tamen Tamb. in missa Applicationem , & Officiaturam , docetque pro Applicatione non posse die festo exigi stipendium majus , cum semper sit eadem ; secus vero pro Officiatura , quæ die festo magis exposcitur , eo quod majus decus Ecclesiæ , & majorem populo commoditatem afferat : eademque ratione non pro Applicatione , sed pro Officiatura Missæ cantatæ potest accipi majus stipendium , ex Suar. disp. 86. sect. 2. , quam pro Officiatura missæ privatae .

Notandum tamen , quod si stipendium non sit manuale a fidelibus voluntarie oblatum , sed ex titulo ecclesiastico , illud censetur justum , quod ob eam causam relictum est Beneficiario , vel Capellano , quamvis sit maximum : Si tamen sit ita tenue , ut non attingat stipendium pro illo loco sufficiens , pertinebat olim ad Episcopum reducere onus missarum ad minorem numerum ; nunc tamen post decretum laudatum pertinet ad solum Pontificem , quamvis non sit improbabile apud March. , & Tamb. lib. 3. cap. 1. §. 2. num. 9. , quod possint Episcopi hoc facere , antequam Ecclesia tale onus acceptet ; quia in decreto solum prohibetur , ne Episcopi moderentur onera missarum imposita ; quod autem nondum est acceptatum , non dicitur proprie impositum . Quare si Ecclesia acceptat onus dicendi , verbi gratia , viginti missas pro decem carolenis , non potest tale onus moderari nisi solus Pontifex ; & quamvis si omnino sine culpa beneficiarii cessent redditus beneficii , cesset etiam omnino statim onus missarum ; si tamen redditus diminuantur , non per hoc potest diminui onus missarum absque recurso ad Pontificem , cum hoc in decreto prohibeatur .

IV. Quæritur tertio , an possit Sa-

cer:

cerdos accipere duplex stipendium, alterum pro Applicatione Missæ, alterum pro præsentia, seu Officiatura in loco sibi præstituto?

Respondeo, Dian. loc. citat. resol. 80. negare, quia S. Congregatio decrevit, quod Sacerdotes, quibus diebus tenentur missas celebrare ratione beneficii, Capellania, aut Salarii, si elemosynas pro aliis etiam missis susceperint, non possint eadem missa utrique obligationi satisfacere. At Lugo de Euch. disp. 21., & Tamb. loc. citat. num. 14. affirmant, dummodo constet, unum voluisse solum præsentiam, alterum vero solum applicationem Sacrificii; quia stipendium pro præsentia recipitur propter laborem extrinsecum missæ, quod scilicet in tali loco, vel tempore celebretur, ad quod non tenetur Sacerdos obligatus pro alio celebrare; stipendium vero pro applicatione missæ recipitur pro parte sustentationis congruæ Sacerdotis, ut diximus: Decretum autem adductum a Dian. loquitur solum de iis, qui tenentur ratione beneficii, &c. ad præsentiam simul, & applicationem Sacrificii, non vero de iis, qui solum tenentur ad præsentiam. Quamvis autem Barbof., & Lug. doceant, quod qui petit missam in aliquo loco, petat etiam implicite sibi missam illam applicari; quia cum non constet contrarium, præsumendum est, quod communiter contingit: March. tamen apud Tamb. docet, non satis esse talem præsumptionem, quia onus grave non est imponendum, nisi clare constet. Præterea ex Leg. *Quicquid astringendæ* de Verbor. obligat. dicitur, quod propositum mente retentum nihil extra operetur; unde lex Principis mente retenta non obligat: ergo si testator non declarat, quod velit etiam applicationem Missæ, non obligatur Sacerdos ad illam, etiamsi aumus fundatoris fuisset obligare Sa-

cerdotem: Quare si petantur missæ in tali loco celebrandæ, nihil aliud exprimendo, ex quo colligatur exigere etiam applicationem, videtur Sacerdos obligatus dumtaxat ad præsentiam; si enim ille voluisset applicationem missæ, expressisset, dicendo verbi gratia, illam velle pro anima sua, vel defunctorum suorum, &c. Etenim ex Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 17. num. 7. in oneribus imponendis hæc regula servanda est, *Si voluisset, expressisset*. Verum quidem est, in rebus dubiis præsumendum esse, quod communiter contingit: in casu autem nostro non raro accidit, quod fundatores Capellania, & qui petunt missam die festo, verbi gratia in aliquo loco, solum inspiciant ad honorem altaris, vel ad commoditatem populi, non ad suorum delictorum satisfactionem.

Equidem censeo, non esse recedendum a sententia opposita Barbof., & Lugon.; cum regulariter contingat, quod petens missam in aliquo loco, non solum velit commoditatem populi, aut cultum Sancti illius loci, sed etiam Missæ applicationem; Ex hoc autem, quod regulariter contingit, rationabiliter id præsumitur; ac propterea Sacerdos in tali casu tenetur etiam missam applicare pro dante elemosynam.

V. Ex dictis resolvitur alia quaestio, An possit Sacerdos accipere stipendium ab eo, qui petit tantum fructum impetrationis missæ, petendo, verbi gratia, illam pro infirmo; & alterum integrum stipendium ab eo, qui petit fructum satisfactionis, petendo, verbi gratia, illam pro defuncto? Petrus Navar. apud Tamb. docet, id non esse improbabile. Sed communiter cum eodem Navar., & Tamb. docent, id non licere; quia præsumendum est in rebus dubiis, quod communiter contingit: Communiter

niter autem contingit, quod petens missam utrumque fructum velit sibi applicari, nisi aliud explicet, aut ex aliqua circumstantia contrarium colligatur. Præterquamquod in tali casu duplex stipendium pro eadem missa reportaretur; quod in decreto Urbani VIII. vetatur: Quare nisi diserte consentiant offerentes stipendium, quod uni solum impetratio, alteri satisfactio applicetur, non poterit Sacerdos hoc duplex stipendium pro eadem missa accipere. Illud a nonnullis admittitur, quod si gratis uni promissum missam pro salute parentis ægroti, verbi gratia, alteri pro anima fratris defuncti, possis eadem missa utrique obligationi satisfacere; Nam ex modo promittendi, non promittitur nisi uni fructus impetrationis, alteri fructus satisfactionis: nec communiter contingit, quod offeratur semper uterque fructus Sacrificii; sicut communiter contingit, quod petens missam, & erogans pro illa stipendium, petat utrumque fructum; neque in tali casu duplex stipendium pro eadem missa accipitur.

VI. Quæritur quarto; An peccet mortaliter, non solum qui tenetur missas celebrare ob eleemosynas manuales, sed etiam Capellanus, ac Beneficiarius, si accepto pro missis celebrandis stipendio majori, det easdem celebrandas alteri pro stipendio minori?

Respondeo, indubitatum esse id non licere relate ad missas celebrandas ob stipendium manuale, juxta decretum laudatum Urbani VIII., & juxta thesimum nonam Alex. VII.; etenim id saperet turpe lucrum. Nihilominus Sacra Congregatio rogata, an Beneficiarius, qui potest per alium celebrare, teneatur huic alii dare stipendium ad rationem reddituum Beneficii? respondit, Satis esse, si det eleemosynam congruam secundum morem regionis, si aliud in fundatione cautum

non fuerit. Disparitas est, quia qui dat eleemosynam manualement pinguem pro missa, totam illam eleemosynam dat pro missa; unde non debet aliquid sibi retinere, qui per alium celebrat: Contra vero Fundator Beneficii non dat pingues redditus Beneficii pro sola missa, sed etiam pro commodiore sustentatione Beneficiarii, ut alacrius seruiat, &c. & propter eandem rationem Dian. loc. citat. resol. 11., Lug. disp. 21. sect. 2., & Tamb. concedunt etiam Capellano id, quod a Sacra Congregatione conceditur Beneficiario; & Croix putat, id verum esse, etiam si Capellania sit amovibilis: Imo idem concedunt legatario pingui, quando hic non accipit eleemosynam manualement; Verbi gratia, si Titio relinquuntur centum aurei cum onere, quod faciat celebrari centum Missas; quia talis eleemosyna non videtur relicta solum intuitu missæ, ut eleemosyna manualis solet conferri, sed intuitu personæ; Idemque dicas, si Sacerdoti relinquatur prædium reddens quotannis centum aureos cum onere, quod celebret quotannis centum missas.

VII. Docuit Bordon. resol. 26. num. 28. apud Tamb., quod qui hoc decretum non servaret, non peccaret mortaliter; quia in eo decreto nulla adsunt verba indicantia culpam mortalem; & ex alio capite nulli fieret injuria. Verum communiter cum Peyr., & Tamb. damnant id de mortali, quia tam subtilis distinctio Sacra Congregationis in re tam gravi gravem prohibitionem demonstrat; Præsertim, quia decreto Urbani VIII. successit deinde condemnatio dictæ propositionis facta ab Alex. VII. Universim autem lex Ecclesiastica obligat sub gravi, quoties usus, & consuetudo ita obligationem interpretatur, ut lex de servandis festis, de jeuniis, & similibus; usus vero in casu nostro obliga-

tionem gravem interpretatur, ut docent communissime.

VIII. Rogata pariter Sacra Congregatio, An Rectores Ecclesiarum possint ab eleemosyna manuali aliquid sibi retinere pro expensis necessariis, videlicet pro candelis, paramentis, vino, &c.?

Respondit, id posse solum Rectores Ecclesiae pauperis, non vero quae sufficientes habet redditus. Ex redditibus tamen beneficii, aut Capellaniae poterunt universim pauperum Ecclesiarum Rectores illam portionem dumtaxat accipere, quae nullatenus excedat valorem expensarum, quae pro ipsomet Sacrificio sunt subeunda.

Præterea docet Dian. loc. citat. resol. 12., quod Sacerdos, qui a Petro habuit aureum pro missa, non intuitu solius missae, sed etiam intuitu personae sibi amicissimae, cui voluit hoc beneficium præstare, possit per alium Sacerdotem satisfacere, collato illi iusto stipendio: sicut etiam quando sponte excessus consueti stipendii ab alio Sacerdote condonatur, ex eodem Dian. resol. 13., Notat tamen Tamb., duos in hac re scrupulos esse vitandos: primus est, ne ille non sponte condonet, sed coactus metu, ne non inveniatur in posterum eleemosynas pro Missis: alter, ne tu incidas in periculum fordidae negotiationis, & damnabilis lucri. Denum Collectores missarum, qui plura stipendia congregant, & deinde inter stipendiarios Sacerdotes distribuunt, probabiliter ex Trull. dub. 11., & Tamb. possunt pro labore in colligendis, vel transportandis stipendiis moderatam mercedem retinere; quia talis prohibitio directe est contra sacerdotes, qui missas celebrandas accipiunt; reliqui igitur solum servare tenentur id, ad quod iure naturae obligantur.

IX. Queritur quinto, An qui accipit plura exigua stipendia, promit-

tens singulis missam, possit unica missa pro omnibus satisfacere; Verbi gratia, si recepit quinque asses a Titio, & quinque a Caio, potest ne eandem missam pro utroque applicare, ita ut debitum caroloni stipendium pro ea accipiat?

Respondeo, Azor. 3. part. lib. 12. cap. 8. quaest. 3., & Cordub. apud Trull. dub. 6. id permittere, quia iustum stipendium debetur Sacerdoti. At communissime negant, quando sponte promisit applicare integram missam pro exiguo stipendio, quia quilibet tenetur stare promissis, & potest Sacerdos liberaliter donare, quod requiritur usque ad stipendium iustum; Si tamen nihil promisit, sed tacuit, dum offerretur stipendium exiguum pro missa, Corduba, Nugnus, Fraxinellus apud eundem Trull., & apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 7. facilius permittunt. Sed communius etiam negant, quia qui tenuem acceptavit eleemosynam ab offerente stipem pro missa, videtur consentire ad mentem petentis, quae est, ut integra missa sibi offeratur: Quare sicut qui accepit tenuem Capellaniam, tenetur ad omnia missarum onera, donec a legitimo Superiore reducantur ad minorem numerum; ita in casu nostro.

Verum Trull., & Tamb. lib. 3. cap. 1. §. 3. probabilem putant sententiam Suar. disp. 86. sect. 4. docentis, in eo casu posse id concedi Sacerdoti pauperi, quando paupertate coactus consentit; poterit enim ab injusto pacto resilire, & missam pro stipendio iusto applicare: Sicut enim (inquit Suar.) operarius, cui digna merces non tribuitur, potest damnum sibi compensare, etiamsi ob paupertatem consenserit in mercedem exiguam; (quamvis non possit exigere mercedem majorem illa, qua alius facile contentus esset in magna turba operario-

rariorem) Et sicut qui ob necessitatem cogitur emere triticum pretio injusto, potest sine iniustitia se indemnem servare alia via; quia venditor dum extorquet consensum ad pretium injustum, debet putare, quod qui ob necessitatem emit, vere non consentiat tali pretio: Additque Lugo de iustit. disp. 16. sect. 4. num. 82., quod sicut qui in necessitate petit mutuum, & promittit usuras, non tenetur illas solvere, etiamsi fraudulenter promiserit ad extorquendum mutuum; quia cum obliget se mutuator sponte ad mutuandum, obligat etiam se ad leges mutui, atque adeo ad non accipiendam usuram; Ita pariter qui in necessitate vendit infra justum pretium, potest exigere justum pretium; quia emptor eo ipso quod voluit libere emere, voluit implicite obligare se ad solvendum pretium justum, prout ferunt leges emptionis: Quod idem dicendum in conductione; Idemque videtur etiam dicendum in casu nostro; quia quamvis stipendium missæ non sit vere pretium, servat tamen in omnibus rationem pretii. Dian. tamen part. 1. tract. 14. resol. 7. cum Lug. loc. citat., March. hanc doctrinam in casu nostro non permittit; quia oppositum decrevit Sacra Congregatio dicens in laudato decreto: *Deinde ubi plura stipendia, quamvis incongrua & exigua, collata fuerint Sacerdotibus, precipit, ut absolute tot missa celebrentur, quot ad rationem attributa elemosyna prescripta fuerint, ita ut alioquin graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.* Verum Tamb. putat, verba hæc Sacre Congregationis non esse contra sententiam Suarii; quia dicunt, missas celebrandas esse ad rationem elemosyna attributa; unde si elemosyna attributa sit dimidium iusti pretii, non nisi medietas fructuum missæ pro eo applicari debet. Advertit

Pars V.

tamen idem Tamb., quod si offerens exiguum stipendium pro integra missa facile invenisset alios Sacerdotes, qui pro eodem tenui stipendio celebrarent, non posset Sacerdos se indemnem servare applicando pro illo partem tantum fructus missæ: quia promittendo fraudulenter integram missam pro tenui stipendio esset causa iniusti damni; Quod pariter docet de operario promittente suas operas pro tenui mercede; non posset enim solitam mercedem exigere, quando Dominus facile invenisset alios operarios, qui eadem tenui mercede contenti essent; etenim fraudulenter id promittendo esset causa iniusti damni; & idem docet de mutuuario, qui si promittendo usuras est causa, ut mutuans damnum aliquod patiatur, vel lucrum amittat, debet partem saltem usurarum solvere, ita ut resarciat damnum emergens, aut lucrum cessans mutuantis, cui fraudulenter usuræ promissæ sint.

Equidem tamen, spectato iure naturali, cenfeo primo, quod sicut promittens usuras ob necessitatem non tenetur resarcire lucrum injustum cessans mutuanti per hoc, quod, verbi gratia, aliter mutuasset alteri, qui solvisset usuras: & sicut promittens ob necessitatem injustum pretium pro tritico non tenetur resarcire emptori lucrum injustum, quod illi cessat, per hoc, quod facile verbi gratia alteri eodem pretio injusto vendidisset: ita promittens ob necessitatem integram missam pro tenui stipendio, aut suam operam pro tenui mercede, non tenetur resarcire damnum injustum, quod patitur promissarius per hoc, quod verbi gratia aliter facile reperisset alios Sacerdotes, aut operarios pro eodem tenui injusto stipendio: In eo casu admitto doctrinam Tamb., quando qui offert stipem, facile invenisset alios, qui celebrarent sponte ob eandem e-

N xi.

xiguam stipem, non coacti necessitate; Vel quando sicut ex copia operariorum decrevit pretium operarum, quod non est a lege taxatum, ita ex copia Sacerdotum decreveret stipendium, quod non esset a Superiore, vel consuetudine taxatum, in indivisibili consistens: Quod si taxatus sit carolenus pro missa, tunc doctrina Suar. videtur absolute vera secundum se.

X. Censeo tamen secundo cum Lug. & Dian. ex verbis citatis Sacrae Congregationis prohiberi, ne isthæ sententia Suar. in praxim deducatur; quippe quæ multum animabus Purgatorii nocet; cum passim reperiantur, qui bona fide petant integram missam pro tenui stipendio: Quare si Sacerdotes non satisfacerent juxta opinionem Suar., animæ purgantes heu quot Sacrificiis privarentur! Unde merito Sacra Congregatio id vetuit, & explicatio Tamb. videtur omnino aliena a mente Sacrae Congregationis; sicut merito prohibitum est ne reducantur onera missarum ad minorem numerum, quamvis reditus non sint sufficientes ad stipendium justum.

Et hinc confirmatur mea sententia; nam si quis acceptat Capellaniam reddentem quotidie quinque asses cum onere celebrandi quotidie, tenetur quotidie celebrare, nec potest reducere onus missarum ad minorem numerum sine licentia Pontificis; idque puto verum esse, etiamsi coactus ne-

cessitate in id consentiat: ergo etiam in casu nostro.

Censeo tertio, sententiam Suar. absolute esse falsam, quia taxa stipendii pro missa non est facta a Superiore, ita ut consistat in indivisibili, sed a consuetudine: Quare sicut ex Tamb. lib. 3. cap. 1. §. 3. num. 35., possunt die festo exigi aliquando duo caroleni, quin fiat contra decretum prohibens, ne die festo exigatur duplex stipendium, quia scilicet duo caroleni aliquando, ubi est copia petentium missas ad commoditatem populi, non sunt in rigore stipendium duplicatum, sed stipendium debitum majus: Ita in casu nostro, ubi est copia Sacerdotum offerentium missas, stipendium justum decrevit; atque ad eò justum stipendium dat, qui daret, verbi gratia, pro ea Missa quinque asses; unde qui promittit integram missam pro exigua stipe, quæ sit justa, spectata copia Sacerdotum in simile stipendium consentientium, tenetur integre illam offerre. Contendunt quidem multi apud Bonac. punct. 7. §. 2., quod elemosyna justa pro missa debeat esse, quæ sufficiat ad sustentationem Sacerdotis integram: Sed hoc merito negatur ab eodem Bonac., quia ex usu, & institutione Ecclesiæ, nemo potest promoveri ad Sacerdotium, nisi aliunde habeat, unde congrue valeat se sustentare.